

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

	Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
1	Abatement	Azaltım	Sera gazı emisyonlarının derecesinin veya yoğunluğunun azaltılması.	Refers to reducing the degree or intensity of greenhouse-gas emissions.
2	Accession	Katılım	Bir Devletin diğer Devletler tarafından müzakere edilmiş ve imzalanmış olan bir anlaşmaya Taraf olması; onay ile aynı hukuki etkiye sahiptir.	An act whereby a State becomes a Party to a treaty already negotiated and signed by other States; has the same legal effect as ratification.
3	Accreditation	Yetkilendirme	Kyoto'ya uyumlu karbon kredileri sağlamak üzere sunulan mesleki hizmetlerin proje geliştiriciler tarafından kullanılabilmesi için proje onaylayıcıları ve kredi doğrulayıcılarının yetkilendirilmesini ifade eder.	Project validators and credit verifiers will need to be accredited if their professional services are to be used by project developers to secure Kyoto compliant carbon credits.
4	Accreditation Panel (CDM AP)	Yetkilendirme Paneli	Bağımsız denetçilerin yetkilendirilmesine yönelik, prosedüre uygun olarak CDM(Clean Development Mechanism-Temiz Kalkınma Mekanizması) Yönetim Kurulunun karar verme işlemlerini hazırlayan kuruluş.	Entity that prepares the decision-making of the CDM Executive Board in accordance with the procedure for accrediting operational entities.
5	Accredited Independent Entity (AIE)	Yetkilendirilmiş Bağımsız Denetim Kuruluşu	Ortak Uygulama Denetleme Komitesi tarafından yetkilendirilen ve bir projenin Kyoto Protokolü Madde 6'daki ve JI(Joint Implementation-Ortak Uygulama) kılavuzundaki gereklilikleri karşılayıp karşılamadığını belirlemekten sorumlu kuruluş. CDM(Clean Development Mechanism-Temiz Kalkınma Mekanizması) bağlamında DOE(Designated Operational Entity)'ye karşılık gelir.	An entity accredited by the Joint Implementation Supervisory Committee, responsible for the determination of whether a project meets the relevant requirements of Article 6 of the Kyoto Protocol and the JI guidelines. Corresponds to DOE in the CDM context.
	Adaptation	Uyum	Uyum, iklim olaylarının etkileriyle mücadele etmek, fayda sağlamak ve etkileri yönetebilmek için stratejilerin güçlendirilmesi, geliştirilmesi ve uygulanması.	Adaptation is a process by which strategies to moderate, cope with, and take advantage of the consequences of climatic events are enhanced, developed, and implemented.
6	Adaptation Levy	Uyum Harcı	Uyum Fonu'nun oluşturulabilmesi amacıyla, en az gelişmiş ülkelerde (LDC: Least Developed Countries) yürütülenler dışındaki tüm Temiz Kalkınma Mekanizması projelerine bir harç uygulanır. Harcın miktarı bir proje faaliyeti ile elde edilen kazançların %2'si kadardır. Bu fon en az gelişmiş ülkelerin iklim değişikliğine uyum sağlamasına yardımcı olmak için kullanılacaktır.	A levy is applied to all Clean Development Mechanism projects except those in "least developed countries" (LDCs), to create the Adaptation Fund. It amounts to 2% of the certificates earned by a project activity. The fund will be used to assist LDCs to adapt to climate change.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions	
7	Additionaly	Özgün Katkı	Kyoto Protokolü'ne göre, CDM(Clean Development Mechanism-Temiz Kalkınma Mekanizması) ve JI(Joint Implementation-Ortak Uygulama) proje faaliyetleri ile sağlanan sera gazı emisyon azaltımları, aksi takdirde meydana gelecek olan azaltımlara ilave olmalıdır. Özgün katkı, referans senaryoda (olağan durumda) meydana gelen emisyonlar ile önerilen projede meydana gelen emisyonlar arasında pozitif bir fark olduğu zaman belirlenir.	According to the Kyoto Protocol, greenhouse gas emission reductions generated by CDM and JI project activities must be additional to those that otherwise would occur. Additionality is established when there is a positive difference between the emissions that occur in the baseline scenerio (business as usual) and the emissions that occur in the proposed project.
8	Afforestation	Ormanlaştırma	Tarihsel olarak üzerinde orman bulunmayan araziler üzerinde yeni ormanların oluşturulması.	Planting of new forests on lands that historically have not contained forests.
9	Amendment	Değişiklik	COP tarafından Sözleşme metninde yapılan değişiklik. Uzlaşının sağlanamaması halinde, bir değişiklik için hazır bulunan ve oy kullanan tüm Tarafların en az üçte ikisinin olumlu oy vermesi gerekir.	A modification by the COP to the text of the Convention. If consensus cannot be reached, an amendment must win three-quarters of the votes of all Parties present and casting ballots.
10	Annex B Countries	Ek-B Ülkeleri	Ek-B ülkeleri, Kyoto Protokolü'nün Ek-B'sinde listelenen ve emisyon tavanı uygulanan 39 ülkedir. Uygulamada, UNFCCC Ek-I (bakınız aşağıda) ve Kyoto protokolü Ek-B genellikle birbirlerinin yerine kullanılabilir.	Annex B countries are the 39 emissions-capped countries listed in Annex B of the Kyoto Protocol. In practice, Annex I of the UNFCCC (see below) and Annex B of the Kyoto Protocol are often used interchangeably.
11	Annex I Parties	Ek I Tarafları	Sözleşmenin belirtilen ekinde yer alan ve Madde 4.2 (a) ve (b) uyarınca sera gazı emisyonlarını 2000 yılına kadar 1990 yılındaki düzeylere düşürmeyi taahhüt eden sanayileşmiş ülkeler. Bu ülkeler aynı zamanda Kyoto Protokolü Ek-B Madde 3 uyarınca 2008-12 dönemine ait emisyon hedeflerini de kabul etmiştir. Bu ülkeler arasında 24 orijinal OECD üyesi, Avrupa Birliği ülkeleri ve 14 geçiş ekonomisi ülkesi yer almaktadır (Hırvatistan, Liechtenstein, Monako ve Slovenya Ek-1'e COP-3'te katılmıştır ve Çek Cumhuriyeti ve Slovakya almıştır.).	The industrialized countries listed in this annex to the Convention which were committed return their greenhouse-gas emissions to 1990 levels by the year 2000 as per Article 4.2 (a) and (b). They have also accepted emissions targets for the period 2008-12 as per Article 3 and Annex B of the Kyoto Protocol. They include the 24 original OECD members, the European Union, and 14 countries with economies in transition. (Croatia, Liechtenstein, Monaco, and Slovenia joined Annex 1 at COP-3, and the Czech Republic and Slovakia replaced Czechoslovakia.)

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
12 Annex II Parties	Ek II Tarafları	Sözleşme Ek-II'de listelenen ve gelişmekte olan ülkelere finansal kaynaklar sağlamak ve teknoloji transferi sağlamak için özel yükümlülüğü bulunan ülkeler. Ek-II Tarafları arasında 24 orijinal OECD üyesi ve Avrupa Birliği ülkeleri yer almaktadır.	The countries listed in Annex II to the Convention which have a special obligation to provide financial resources and facilitate technology transfer to developing countries. Annex II Parties include the 24 original OECD members plus the European Union.
13 Anthropogenic Greenhouse Emissions	Antropojenik (İnsan kaynaklı) Sera Gazı Emisyonları	İnsan faaliyetlerinden kaynaklanan sera gazı emisyonları	Greenhouse-gas emissions resulting from human activities.
14 Afforestation	Ormanlaştırma	Tarihsel olarak üzerinde orman bulunmayan araziler üzerinde yeni ormanların oluşturulması.	Planting of new forests on lands that historically have not contained forests.
15 Assigned Amount Unit (AAU)	Tahsis Edilmiş Birim	Ek-I taraflarının Kyoto Protokolü kapsamındaki izin verilebilir emisyonlarının bir kotası (WB CF). 1 metrik ton CO2 eşdeğerine eşit bir Kyoto Protokolü birimi. Her bir Ek-I Tarafı, Kyoto Protokolü'nün Madde 3 paragraf 7 ve 8 hükümlerine göre belirlenen tahsis edilmiş miktarı kadar AAU çıkarır. Tahsis edilmiş miktarlar emisyon ticareti yoluyla değiştirilebilir.	A quota of Annex I parties' permissible emissions under the Kyoto Protocol (WB CF) A Kyoto Protocol unit equal to 1 metric tonne of CO2 equivalent. Each Annex I Party issues AAUs up to the level of its assigned amount, established pursuant to Article 3, paragraphs 7 and 8, of the Kyoto Protocol. Assigned amount units may be exchanged through emissions trading.
16 Auctioning	Açık Artırma	Tahsisatların ücretsiz dağıtılması karşısında, tahsisatların satışı için kullanılan ortak bir terim. Bir üst sınır ticaret sisteminde emisyon izinlerinin tahsisi için uygulanan bir yöntemdir. İzinler, en yüksek teklifi sunan tarafın izinleri aldığı bir açık artırma sistemine dayalı olarak tahsis edilir. Açık artırma, piyasanın karbon maliyetini belirlemesi sürecini hızlandırır. Rant arama ve uygun olmayan özel faiz etkisi gibi diğer emisyon izni tahsis programları ile ilişkili sorunların bazılarını önleyebilir.	Common term used for the sale of allowances, as opposed to allocating them for free. A method of emissions permits allocation in a cap-and-trade system. Permits are allocated to emitters on the basis of an auction system, in which the highest bidder receives the permits. Auctioning speeds up the process of allowing the market to determine the cost of carbon. It may also avoid some of the problems associated with other emissions permit allocation schemes, such as rent-seeking or undue special interests influence.
17 Backwardation	Depor: Vadeli işlem fiyatının spot fiyattan düşük olması	Bir emtia fiyatının ilerideki teslim aylarında spot piyasa fiyatından daha düşük olduğu bir vadeli işlemler piyasası koşulu (anlık ödeme ve teslim için verilen fiyat). Reporun zıddıdır.	A futures market condition in which a commodity price is lower in the distant delivery months than the spot price (the price quoted for immediate payment and delivery). The opposite of contango.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

	Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
19	Banking (or Carry over)	Bankalama (ileriki döneme aktarma)	Bazı üst sınır ticaret programlarının, bir ülkenin emisyon tahsisatlarının veya kredilerinin bir kısmını daha sonraki yükümlülük dönemlerinde kullanmak üzere "bankalayabileceği" veya tutabileceği bir özelliği.	A feature of some cap-and-trade programs according to which a country may "bank" or hold onto some emission allowances or credits to use them in subsequent commitment periods.
20	Barriers	Engeller	Emisyon kredilerinden elde edilen gelirin olmadığı durumlarda emisyon azaltım projelerinin gerçekleştirilmesini engelleyen koşullar. Finansal, teknik, kurumsal ve kültürel engeller vardır.	Circumstances that prevent the realisation of emission reduction projects in absence of income from emission credits. There are financial, technical, institutional and cultural barriers.
21	Baseline	Referans değer	Tasarlanan politika müdahalesinin veya proje faaliyetinin olmadığı halde gerçekleşecek olan sera gazı emisyonları. Referans değer, bir referans (BAU; açıklaması aşağıdadır) senaryoda tahmin edilen emisyonları temsil etmektedir; yani emisyon azaltım faaliyetlerinin uygulanmaması halinde beklenen emisyonları.	The emission of greenhouse gases that would occur without the contemplated policy intervention or project activity. The baseline represents forecasted emissions under a business-as-usual (BAU; see explanation below) scenario, often referred to as the 'baseline scenario', i.e. expected emissions if the emission reduction activities were not implemented.
22	Benchmarking	Kıyaslama	Tahsisatların, en iyi performans gösteren şirketler esas alınarak, çıktıya (örneğin, üretilen MWh başına bir tahsisat) veya sektördeki yoğunluk standartlarına dayalı olarak dağıtıldığı bir tahsis yöntemi.	An allocation method in which allowances are distributed based on output (e.g. one allowance per MWh generated) or on intensity standards in the industry, based on best-performing companies.
23	Borrowing	Ödünç alma	Bir üst sınır ticaret sisteminde, kuruluşların mevcut uyum dönemi yükümlülüklerini karşılamak amacıyla gelecekteki bir uyum dönemi için belirlenmiş tahsisatlarını kullanmalarına izin veren bir mekanizma.	A mechanism under a cap and trade system that allows entities to use allowances designated for a future compliance period to meet current compliance period requirements.
24	Broker	Aracı	Aracı, müşterileri adına karbon denkleştirme kredilerini alan ve satan bir aracıdır.	A broker is an intermediary, who buys and sells carbon offsets on behalf of clients.
25	Bubble	Balon	İki veya daha fazla emisyon kaynağının (örneğin ülkeler) tek bir emisyon kaynağıymış gibi görüldüğü bir durum. Kyoto Protokolü kapsamında Avrupa Birliği bir Balon olarak kabul edilmektedir.	Entity where two or more emission sources (for example, countries) are treated as if they were a single emission source. The European Union constitutes a bubble under the Kyoto Protocol.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

	Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
26	Bundling	Projelerin kümelendirilmesi	CDM(Clean Development Mechanism-Temiz Kalkınma Mekanizması) ile ilgili işlem maliyetlerini düşürmek amacıyla, birkaç küçük ölçekli CDM proje faaliyetinin bir araya getirilmesi.	Bringing together of several small-scale CDM project activities, to form a single project to reduce CDM-related transaction costs.
27	Bunker Fuels	Bunker	Uluslararası deniz ve hava ulaşımı için tüketilen yakıtlar.	A term used to refer to fuels consumed for international marine and air transport.
28	Burden Sharing	Yük paylaşımı	AB'nin Kyoto Protokolünde yaptığı taahhüdü (% 8 azaltım) yerine getirmek amacıyla AB bünyesinde iklim koruma yükünün paylaşılması. Almanya tüm sera gazı emisyonlarını % 21 oranında azaltmayı taahhüt etmiştir.	Sharing of the burden of climate protection within the EU to fulfill the commitment the EU made in the Kyoto Protocol (8-percent reduction). Germany has committed itself to reducing all greenhouse gases by 21 percent.
29	Business As Usual Scenario (BAU)	Referans Senaryo	Bir referans senaryo, gelecekteki emisyonlar ile ilgili olarak politikadan bağımsız bir referans durumdur; yani mevcut politikalarda, ekonomide ve teknolojide değişiklik olmadığı varsayımına dayalı olarak gelecekteki emisyon düzeylerinin projeksiyonlarını gösterir.	A business as usual scenario is a policy neutral reference case of future emissions, i.e. projections of future emission levels in the absence of changes in current policies, economics and technology.
30	California Climate Action Registry (CCAR)	Kaliforniya İklim Faaliyetleri Kayıt Sistemi	Sanayinin farklı sektörleri arasında sera gazı raporlama standartlarını ve emisyon azaltımı doğrulama prosedürlerini sağlayan gönüllü bir sera gazı sicili. Üyeler sera gazı emisyonlarını ve azaltım çalışmalarını bildirirler. Buna karşılık, eyalet üyelerin mevcut ve gelecekteki mevzuat kapsamında erken eylem için kredilendirilmesini sağlar. CCAR, sürdürülebilir yatırım konusunda ilgili bir grup üst yöneticinin sektörün düzenlemeye tabi tutulması halinde davranışlarının doğrulanabilir hesaplarının tutulabilmesi amacıyla eyaletten emisyon azaltım geçmişlerini kaydedecek bir kuruluş oluşturmasını talep etmesi üzerine 2001 yılında ilk olarak Kaliforniya Eyaleti tarafından oluşturulmasına rağmen, şu anda kar amacı gütmeyen özel bir kuruluştur.	A voluntary greenhouse gas registry that provides GHG reporting standards and emissions reduction verification across different sectors of industry. Members report their GHG emissions and their reduction work. In return, the state ensures that members are credited for early action under current and future legislation. The CCAR is a private non-profit organization, though it was originally formed by the State of California in 2001 after a group of CEOs interested in sustainable investment requested that the state create an agency to record emissions reduction histories in order to have verifiable accounts of their behavior in the event of regulation of industry.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
31 Cap and Trade	Üst Sınır Ticaret	Üst Sınır Ticaret sistemi, toplam tahsisatın sıkı bir şekilde sınırlandırıldığı veya bir tavana tabi tutulduğu bir emisyon tahsisatları ticaret sistemidir. Ticaret, bir kuruluşun aldığı önlemler veya yaptığı iyileştirmeler yoluyla fazla tahsisata sahip olması ve emisyonlarındaki artış veya maliyet etkin azaltım sağlayamaması sebebiyle tahsisata ihtiyaç duyan bir kuruluşa satması durumunda gerçekleşir.	The Cap and Trade system involves trading of emission allowances, where the total allowance is strictly limited or 'capped'. Trading occurs when an entity has excess allowances, either through actions taken or improvements made, and sells them to an entity requiring allowances because of growth in emissions or an inability to make cost-effective reductions
32 Carbon Asset	Karbon Varlığı	Bir projenin sağlayabileceği sera gazı emisyon azaltımlarının finansal potansiyeli. Hem gönüllü piyasalarda hem de zorunlu piyasalarda, özgün katkı niteliğindeki emisyon azaltımları karbon ayak izini azaltmak isteyen alıcılara satılabilir.	The financial potential of the greenhouse gas emission reductions that a project is able to generate. In both the voluntary and compliance markets, emissions reductions that are additional can be sold to buyers looking to decrease their carbon footprint.
33 Carbon Biosequestration	Biyolojik Karbon Depolama	Karbonun, büyürken atmosferden karbon dioksiti emebilecek, oksijen salabilecek ve karbonu depolayabilecek bitkiler, ağaçlar veya diğer flora unsurları tarafından depolanması.	The storage of carbon by plants, trees and other flora, which absorb carbon dioxide from the atmosphere while they grow, release the oxygen, and store the carbon.
34 Carbon Capture and Storage	Karbon Yakalama ve Depolama	CO ₂ 'nin endüstriyel veya enerji ile ilgili kaynaklardan ayrılmasından, depolama yerine taşınmasından ve atmosferden uzun süreli olarak izolasyonundan oluşan süreç. CO ₂ eski petrol ve gaz sahalarında, ticari olmayan kömür sahalarında ve tuz akiferlerinde yer altında depolanabilir. Ayrıca okyanusa enjekte edilebilir. Aynı zamanda karbon yakalama ve coğrafi depolama (CCGS) olarak da bilinmektedir.	Process consisting of the separation of CO ₂ from industrial and energy-related sources, transport to a storage location and long-term isolation from the atmosphere. CO ₂ may be stored under ground in old oil and gas fields, non commercial coal fields and saline aquifers. It may also be injected into the ocean. Also known as carbon capture and geological storage (CCGS).
35 Carbon Dioxide Equivalent (CO ₂ e)	Karbondioksit Eşdeğeri	Sera gazlarının küresel ısınma potansiyelini (GWP) belirtmek için kullanılan ölçü birimi. Karbon dioksit, diğer sera gazlarının ölçülmesinde kullanılan referans gazdır. Dönüştürme oranları için, bakınız Küresel Isınma Potansiyeli.	Measurement unit used to indicate the global warming potential (GWP) of greenhouse gases. Carbon dioxide is the reference gas against which other greenhouse gases are measured. See Global Warming Potential for conversion rates.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
36 Carbon Disclosure Project (CDP)	Karbon Saydamlık Projesi	İşletmelere karbon ayak izlerini ve karbon azaltma programlarını bildirmeleri için baskı uygulamak amacıyla küresel bir grup yatırımcı tarafından 2003 yılında oluşturulan bir grup. CDP dünyanın en büyük şirketlerine bir anket gönderir ve daha sonra şirketlerin verdiği cevapları ve cevap vermeyen şirketleri web sitesinde yayınlar.	A group launched in 2003 by a global group of investors to pressure businesses to report on their carbon footprint and carbon reductions programs. The CDP sends out a survey to the world's largest companies and then publishes their responses and those who failed to respond on its website.
37 Carbon Finance Document	Karbon Finans Dökümanı	Finansal bilgiler de dahil olmak üzere, proje fikir notundan daha ayrıntılı proje açıklayıcı bilgileri içeren, proje sponsoru tarafından sunulan, Karbon Finansman Birimi tarafından incelenen ve daha sonra bu birim tarafından onay için Fon Yönetim Komitesine (PCF durumunda) ve ilgili katılımcı komitelere sunulan proje dokümanı.	A project document, which contains a more advanced project description than the project idea note, including financials, is submitted by the project sponsor and reviewed by the Carbon Finance Unit, which submits it for clearance to the Fund Management Committee (in the case of the PCF) and the respective Participants' Committees.
38 Carbon Finance Unit (CFU)	Karbon Finansman Birimi	Dünya Bankası'nın bir birimi. CFU, OECD hükümetlerinden ve gelişmiş ülkelerdeki şirketlerden elde ettiği kaynaklar ile gelişmekte olan ülkelerde veya geçiş ekonomisi ülkelerinde proje bazlı emisyon azaltımları satın alır. Bu emisyon azaltımları, katkı sahibi adına CFU'nun karbon fonlarından birisi yoluyla Temiz Kalkınma Mekanizması veya Ortak Uygulama çerçevesinde satın alınır.	A unit of the World Bank. The CFU purchases project-based emission reductions in developing or EIT countries with funds from OECD governments and companies in developed countries. These emission reductions are purchased within the framework of the Clean Development Mechanism or Joint Implementation through one of the CFU's carbon funds on behalf of the contributor.
39 Carbon Financial Instrument (CFI)	Karbon Finansman Permisi	Avrupa İklim Borsasında veya Chicago İklim Borsasında vadeli işlem sözleşmeleri olarak alınıp satılan emisyon izni parselleri. Her bir CFI, 100 ton CO2 eşdeğeri için 100 izinden oluşur (Avrupa'da zorunlu EUA'lar ve Chicago piyasasında gönüllü tahsisatlar ve denkleştirme birimleri).	Parcels of emission permits traded on the European Climate Exchange and the Chicago Climate Exchange as futures contracts. Each CFI consists of 100 permits (mandatory EUAs in Europe and voluntary allowances and offsets on the Chicago market) for the emission of 100 tons of CO2e.
40 Carbon Inventory	Karbon Envanteri	Genellikle emisyonlarını azaltmak isteyen bir kuruluş veya hükümet tarafından tutulan, geçmiş emisyon verilerinin kapsamlı ve doğrulanmış bir arşivi.	A thorough, verified archive of historical emissions data often undertaken by an organization or government looking to reduce its emissions.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
41 Carbon Leakage	Karbon Kaçağı	<p>Gelişmiş ülkeler(Kyoto Protokolü kapsamındaki zorunlu sınırlara uymaya çalışan ülkeler) adına gerçekleştirilen sera gazı emisyonlarındaki azaltımın, söz konusu sınırların bağlayıcı olmadığı başka ülkelerde emisyon oluşumuna neden olması sonucu ortaya çıkan emisyon oluşumu. Örneğin, çok uluslu şirketler emisyon sınırlamalarından kaçınmak amacıyla fabrikalarını gelişmiş ülkelere kaydırabilir. Belirli bir yerdeki emisyon azaltımlarının başka bir yerdeki emisyon artışları ile dengelenmesi sorunu. Kaçak, belirli bir ülkede veya projede uygulanan, sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik tasarlanmış kanunlar veya faaliyetlerin sebebiyle hedeflenen emisyon kaynağı faaliyetlerin azalmasından ziyade yer değiştirdiği durumlarda meydana gelir; örneğin düzenlemeler sebebiyle karbon yoğun bir sanayinin bir Ek-I ülkesinden bir Ek-I Dışı bir ülkeye taşınması .</p>	<p>That portion of cuts in greenhouse-gas emissions by developed countries -- countries trying to meet mandatory limits under the Kyoto Protocol -- that may reappear in other countries not bound by such limits. For example, multinational corporations may shift factories from developed countries to developing countries to escape restrictions on emissions.</p> <p>The problem of emission reductions in one location being offset by an increase in emissions in another location. Leakage occurs when laws or activities designed to cut greenhouse gas emissions implemented in one jurisdiction or project area lead to the movement rather than the reduction of the targeted emitting activities, such as a carbon-intensive industry moving from an Annex I nation to a non-Annex I nation in response to regulation.</p>
42 Carbon Market	Karbon Piyasası	<p>Ülkelerin, Kyoto Protokolü kapsamında veya Avrupa Birliği üye devletleri arasındaki gibi başka bir anlaşma kapsamında ulusal emisyon sınırlarına uymak amacıyla sera gazı emisyon birimlerini satın aldıkları veya sattıkları bir ticaret sistemi için kullanılan popüler ancak yanıltıcı bir terim. Bu terim, karbondioksitin en baskın sera gazı olmasından ve diğer gazların "karbon dioksit eşdeğeri" olarak adlandırılan bir birimle ölçülmesinden hareketle geliştirilmiştir.</p>	<p>A popular but misleading term for a trading system through which countries may buy or sell units of greenhouse-gas emissions in an effort to meet their national limits on emissions, either under the Kyoto Protocol or under other agreements, such as that among member states of the European Union. The term comes from the fact that carbon dioxide is the predominant greenhouse gas and other gases are measured in units called "carbon-dioxide equivalents."</p>

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
43 Carbon Neutral	Karbon Nötr	Bir faaliyetin, olayın, hanenin, işletmenin veya kuruluşun hiçbir net sera gazı emisyonundan sorumlu olmadığı ve bu sebeple o alanda karbon-nötr olarak ilan edilebileceği gönüllü bir mekanizma. Karbon nötrlük, emisyonlar mümkün olduğunca azaltılarak (örneğin enerji verimliliği, yenilenebilir enerjinin satın alınması) ve daha sonra sıfır net emisyonu ulaşabilmek amacıyla artık emisyonlar için denkleştirme birimleri satın alınarak elde edilebilir.	A voluntary mechanism where an activity, event, household, business or organisation is responsible for no net emissions of greenhouse gases and can therefore be declared carbon neutral in that specific area. Carbon neutrality can be achieved by reducing emissions as far as possible (e.g. energy efficiency, purchasing renewable energy) and then purchasing offsets for any residual emissions in order to achieve zero net emissions.
44 Carbon Offset	Karbon Denkleştirme	Kendi emisyonlarını azaltmaya ilave veya alternatif olarak, uyum amaçlarına veya kurumsal amaçlara ulaşmak amacıyla proje bazı faaliyetlerden elde edilen emisyon azaltım kredileri. Bir Üst Sınır Ticaret sisteminde, tahsisatlar yerine bazen belirli bir sınıra kadar (bakınız; kredi limiti) denkleştirme kredileri kullanılabilir. CER'ler ve ERU'lar denkleştirme kredilerinin türleridir.	Emission reduction credits from project-based activities that can be used to meet compliance or corporate objectives as a supplement or alternative to reducing one's own emissions. In a cap-and-trade scheme, offsets may be used instead of allowances, sometimes up to a limit (see credit limit). CERs and ERUs are types of offset credits
45 Carbon Pools	Karbon Havuzları	"Karbon havuzları", 16/CMP.1 sayılı taslak karar ekinin 21. paragrafında belirtilen karbon havuzlarıdır ve şunlardan oluşur: yer üstü biyo-kütle, yer altı biyo-kütle, çöp, ölü odun ve toprak organik karbonu (5/CMP.1, Ek, paragraf 1(a).	"Carbon pools" are those carbon pools referred to in paragraph 21 of the annex to draft decision 16/CMP.1 and are: above-ground biomass, belowground biomass, litter, dead wood and soil organic carbon (5/CMP.1, Annex, paragraph 1(a).
46 Carbon Pollution Reduction Scheme (CPRS)	Karbon Kirlilik Azaltım Planı	Avustralya'nın 2010 yılında faaliyete geçecek olan üst sınır ticaret programı. CPRS sanayinin salabileceği karbon kirliliği miktarı için bir sınır -veya tavan- getirecektir ve karbon kredilerinin ticaretine izin verecektir. Toplam 1.000 kadar Avustralya şirketi için yükümlülükler getirerek en büyük kirleticiler üzerinde yoğunlaşacaktır. Ancak dolaylı fiyat artışları yoluyla tüm Avustralyalıları etkileyecektir.	Australia's cap and trade scheme which will come in to effect in 2010. The CPRS will place a limit, or cap, on the amount of carbon pollution industry can emit and allow trading of carbon credits. It will concentrate on the biggest polluters, by placing obligations on around 1000 Australian companies in total. However it will effect all Australians through indirect price increases.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
47 Carbon Price	Karbon Fiyatı	İnsan faaliyetlerinden kaynaklanan sera gazlarının atmosfere salınmasını önlemek için uygulanan bir ekonomik değer. Bu fiyat emisyonu önlemek için bir teşvik yaratmak amacıyla tasarlanmıştır. Bir karbon fiyatı genellikle ya bir karbon vergisinden ya da bir ETS kapsamındaki bir fiyattan türetilir.	An economic value placed on the emission of greenhouse gases into the atmosphere from human activity. This price is designed to create an incentive to avoid emitting. A carbon price is usually derived from either a carbon tax or a price under an ETS .
48 Carbon Sequestration	Karbon Tutma	Karbonun belirli bir süre boyunca atmosfere salınmasını engelleyen bir şekilde yakalanması süreci. Karbonun atmosferden çıkarılması ve bir depoda saklanması süreci.	The process of capturing carbon dioxide in a manner that prevents it from being released into the atmosphere for a specified period of time. The process of removing carbon from the atmosphere and depositing it in a reservoir.
49 Carbon Sink	Karbon Yutağı	Karbondioksiti atmosferden yutarak depolayan doğal veya insan yapımı sistemler. Ormanlar en yaygın yutak türüdür. Ayrıca, toprak, turba, permafrost(sürekli donmuş) toprak tabakaları, okyanus suyu ve derin okyanustaki karbonat çökeltileri diğer yutak şekilleridir.	Natural or human-made systems that absorb carbon dioxide from the atmosphere and store them. Forests are the most common form of sink, in addition to soils, peat, permafrost, ocean water and carbonate deposits in the deep ocean.
50 Carbon stock	Karbon stoğu	Bir "havuzda", yani karbonu biriktirme ve salma kapasitesine sahip bir depoda veya sistemde yer alan karbon miktarı.	The quantity of carbon contained in a "pool", meaning a reservoir or system which has the capacity to accumulate or release carbon.
51 Carbon tariff	Karbon tarifesi	Karbon yoğun mallar için sera gazı emisyon tavanları uygulayan ülkelerin, bu gibi kontrol önlemleri olmayan ülkelere yapılan ithalatlar için uyguladığı ithalat vergisi. Bu verginin amacı, karbon maliyetini yansıttıkları için mallarının fiyatları ithal rakiplerinden daha yüksek olan yerel endüstrilerin rekabetçiliğini korumaktır.	Import duty levied by countries with greenhouse gas emission caps in place on carbon-intensive goods from countries without such controls in place. The intention is to protect the competitiveness of local industries whose goods have higher prices than their imported rivals because they reflect the cost of carbon.
52 Carbon tax	Karbon Vergisi	Bir karbon fiyatına yol açan, sera gazı emisyonlarına uygulanan vergi.	A tax on greenhouse gas emissions that leads to a carbon price.
53 CDM Executive Board	TKM Yönetim Kurulu	COP-7'de seçilmiş olan, CDM(Clean Development Mechanism-Temiz Kalkınma Mekanizması)'nı denetleyen ve Protokol'ün yürürlüğe girmesinden önce faaliyete başlayan 10 üyeli bir panel.	A 10-member panel elected at COP-7 which supervises the CDM and has begun operation in advance of the Protocol's entry into force.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
54 CDM Project Cycle	TKM Proje Döngüsü	Bir proje faaliyetinin, TKM Yönetim Kurulu tarafından sertifikalandırılmış emisyon azaltımları (CER) verilebilmesi için geçirmesi gereken farklı aşamalar. Bu aşamalar; Proje Fikir Kavramı, Proje Tasarım Dokümanının geliştirilmesi, Onaylama, Tescil, İzleme ve Doğrulama ve CER'in verilmesi gibi aşamaları içerir.	This refers to the different stages a project activity must undergo before it may be issued with certified emissions reductions (CERs) by the CDM EB. Stages include the Conception of the Project Idea, through to Developing the Project Design Document, Validation, Registration, Monitoring and Verification, and CER Issuance.
55 Certification	Sertifikasyon	Emisyon azaltımları ile ilgili olarak; sertifikasyon, belirli bir süre boyunca bir projenin emisyonlarını azalttığına veya yutaklar yoluyla sera gazlarının ortadan kaldırıldığına dair bağımsız bir üçüncü taraf veya yetkilendirilmiş bir bağımsız denetçi tarafından verilen yazılı güvencedir.	In relation to emission reductions, certification is the written assurance by an independent third party or designated operational entity that, during a specific time period, a project achieved the reductions in emissions by sources or the removal of greenhouse gases by sinks.
56 Certified Emission Reduction (CER)	Sertifikalandırılmış Emisyon Azaltımı	Ek-I Taraflarının Kyoto Protokolü kapsamındaki bağlayıcı emisyon azaltım yükümlülüklerini yerine getirmek için kullanabilecekleri, bir ton CO ₂ eşdeğerine eşit bir birim. (WB CF) 1 ton CO ₂ eşdeğerine eşit bir Kyoto Protokolü birimi. CER'ler CDM proje faaliyetlerinden sağlanan emisyon azaltımları için verilir. Ormanlaştırma ve yeniden ormanlaştırma CDM projelerinden sağlanan emisyon bertarafı için iki özel CER türü verilmektedir -geçici sertifikalandırılmış emisyon azaltımı (tCERs) ve uzun vadeli sertifikalandırılmış emisyon azaltımı (ICERs).	A unit equal to one metric ton of carbon dioxide equivalent, which may be used by Annex I parties towards meeting their binding emission reduction commitments under the Kyoto Protocol. (WB CF) A Kyoto Protocol unit equal to 1 metric tonne of CO ₂ equivalent. CERs are issued for emission reductions from CDM project activities. Two special types of CERs called temporary certified emission reduction (tCERs) and long-term certified emission reductions (ICERs) are issued for emission removals from afforestation and reforestation CDM projects.
57 Chicago Climate Exchange	Şikago İklim Borsası	2003 yılında faaliyete geçen bir gönüllü üst sınır ticaret sistemi. Üyeler sera gazı emisyonlarını azaltmak için gönüllü taahhütte bulunmaktadır. Üyeleri arasında Kuzey Amerika'dan şirketler, belediyeler, ABD eyaletleri, üniversiteler yer almaktadır. CCX ayrıca kendi standartları kapsamında denkleştirme kredilerini sertifikalandırmakta ve ticaretini yapmaktadır.	Voluntary cap-and-trade scheme that started trading in 2003. Members make a voluntary commitment to reduce GHG emissions. Among the members are companies from North America, municipalities, US states, universities. The CCX also certifies and trades offset credits under its own standard.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions	
58	Clean Development Mechanism (CDM)	Temiz Kalkınma Mekanizması	<p>Kyoto Protokolü'nün 12. maddesinde belirtilen, sanayileşmiş ülkelerin geliştirmekte olan ülkelerdeki sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik projeleri finanse etmelerine ve bunun karşılığında kredi elde etmelerine olanak tanıyarak geliştirmekte olan ülkelerin sürdürülebilir kalınmayı sağlamalarına yardımcı olmak üzere tasarlanan mekanizma (WB CF).</p> <p>Kyoto Protokolü kapsamında, gelişmiş ülkelerin geliştirmekte olan ülkelerdeki sera gazı emisyonu azaltıcı projeleri finanse edebileceği ve bunun karşılığında kendi emisyonları için uygulanan zorunlu sınırları karşılamak için kullanabilecekleri krediler alacakları bir mekanizma.</p>	<p>The mechanism provided by Article 12 of the Kyoto Protocol, designed to assist developing countries in achieving sustainable development by permitting industrialized countries to finance projects for reducing greenhouse gas emissions in developing countries and receive credit for doing so (WB CF)</p> <p>A mechanism under the Kyoto Protocol through which developed countries may finance greenhouse-gas emission reduction or removal projects in developing countries, and receive credits for doing so which they may apply towards meeting mandatory limits on their own emissions.</p>
59	Clearing House (finans)	Takas Merkezi	<p>Çoklu taraflar arasındaki alım-satım işlemlerini kolaylaştıran ve sadeleştiren bir hizmet.</p>	<p>A service which facilitates and simplifies transactions among multiple parties.</p>
60	Clearing House (eğitim)	Bilgi Yuvası	<p>Bilgi toplama ve yayma amaçlı merkezi bir ofis.</p>	<p>A central office, as for the collection and dissemination of information.</p>
61	Climate Community and Biodiversity Standards (CCBS)	İklim Toplum ve Biyolojik Çeşitlilik Standartları (CCBS)	<p>Arazi kullanımı ve ormancılık karbon azaltma projelerinden elde edilen krediler için uygulanan bir sertifikalandırma standardı. Bu standart aynı anda hem iklim değişikliğini ele alan hem de yerel toplulukları destekleyen ve biyolojik çeşitliliği koruyan projeleri ödüllendirmektedir. Standart, yatırımların risklerini azaltmaya yardımcı olmakta ve proje geliştiriciler için finansman fırsatlarını arttırmaktadır.</p>	<p>A certification standard for credits from land-use and forestry carbon mitigation projects. The standard rewards projects that simultaneously address climate change, support local communities and conserve biodiversity. The standard helps mitigating risk for investors and increases funding opportunities for project developers.</p>
62	Carbon Intensity	Karbon Yoğunluğu	<p>Ekonomik çıktı birimi başına CO₂e emisyonları (örneğin her bir dolar GSYİH başına düşen CO₂ tonu)</p>	<p>CO₂e emissions per unit of economic output (e.g., tonnes of CO₂e per dollar of GDP)</p>
63	Co-generation	Kojenerasyon	<p>Kojenerasyon, termik elektrik üretim santrallerinden kaynaklanan atık ısının kullanımınıdır. Örneğin buhar türbinlerinin çıkan yoğunlaştırma ısısı veya gaz türbinlerinden çıkan sıcak baca gazları sanayide, konutlarda veya bölge ısıtmada kullanılır.</p>	<p>Co-generation is the use of waste heat from thermal electricity-generation plants. The heat is e.g. condensing heat from steam turbines or hot flue gases exhausted from gas turbines, for industrial use, buildings or district heating.</p>

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
64 Committee of the Whole	Üst Komite	Genellikle bir COP tarafından müzakere metnine yardımcı olmak üzere oluşturulur. COP ile aynı üyelerden oluşur. Komite çalışmalarını tamamladığında, metni COP'a sunar ve COP da bir genel kurul toplantısında metne nihai halini verir ve kabul eder.	Often created by a COP to aid in negotiating text. It consists of the same membership as the COP. When the Committee has finished its work, it turns the text over to the COP, which finalizes and then adopts the text during a plenary session.
65 Committment Period Reserve	Taahhüt Dönemi Rezervi	"Aşırı satışları" ve dolayısıyla hedeflere uyumsuzluğu önlemek için, Kyoto Protokolü Ek-B Tarafları, bir yükümlülük döneminde belirlenmiş miktar hacminin yüzde 90'ına tekabül eden bir asgari düzeyde AAU, CER, ERU ve/veya RMU birimini alınıp-satılmayacak yedek olarak bulundurmaya yükümlüdür.	To avoid "over-sell" and thus non-compliance with targets, Annex B Parties to the Kyoto Protocol must hold a minimum level, corresponding to 90% of assigned amount volume, of AAUs, CERs, ERUs and/or RMUs in a commitment period reserve that cannot be traded.
66 Compliance Market	Zorunlu Piyasa	Karbon piyasasının, düzenleyici gereklilikleri karşılayan karbon denkleştirme işlemlerine (yani Kyoto hedeflerini karşılamak amacıyla hükümetler veya kuruluşlar tarafından satın alınan denkleştirme kredilerine) yönelik bölümü.	The segment of the carbon market for carbon offset transactions which meet regulatory requirements i.e. offsets purchased by governments and organisations to meet Kyoto targets.
67 Conference of the Parties (COP)	Taraflar Konferansı	UNFCCC'nin üst organı. Sözleşmenin ilerlemesini gözden geçirmek amacıyla yılda bir kez toplanır.	The supreme body of the UNFCCC. It meets once a year to review the Convention's progress.
68 Conference of the Parties serving as the Meeting of the Parties (CMP)	Taraflar Buluşması	Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı yerine geçen, UNFCCC Taraflar Konferansı (WB CF). Sözleşmenin üst organı, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı yerine geçen, UNFCCC Taraflar Konferansı'dır (COP). COP ve CMP oturumları, maliyetleri düşürmek ve Sözleşme ile Protokol arasındaki koordinasyonu iyileştirmek amacıyla aynı dönemde gerçekleştirilir.	Conference of the Parties to the UNFCCC serving as the Meeting of the Parties to the Kyoto Protocol. (WB CF) The Convention's supreme body is the COP, which serves as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol. The sessions of the COP and the CMP are held during the same period to reduce costs and improve coordination between the Convention and the Protocol.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
69 Cost of Carry	Taşıma Maliyeti	Genellikle, bir yatırımı zaman içinde devam ettirme ile ilişkili maliyetler - fırsat maliyetleri, ücretler ve diğer giderler. Emisyon tahsisatları ve kredileri ile ilgili ticaretin büyük bir kısmının, ileride teslim şartlı sözleşmeler ile yapıldığı karbon piyasalarında, bu maliyet çoğunlukla paranın zaman değeri veya faiz oranıdır. Burada, 'taşıma maliyeti' satıcının (satışı gelirini teslim zamanına kadar alamayan) sözleşme dönemi boyunca kaçırdığı yatırım getirisini temsil eder ve spot fiyatlar üzerinden vadeli karbon fiyatlarına dahil edilen bir prim ile yansıtılır.	Generally, the costs associated with holding an investment over time - opportunity costs, fees and other expenses. In carbon markets, where the bulk of trade in emission allowances and credits is in forward contracts for their future delivery, it's largely the time value of money, or the interest rate. Here, 'cost of carry' represents the investment return foregone by the seller (who does not receive the sale proceeds until delivery) over the contract period, and is reflected in a premium built into forward carbon prices over spot prices.
70 Credit for Early Action	Erken Faaliyet Kredisi	Emisyon ticareti sisteminin, programın resmi başlangıcı öncesinde elde edilen emisyon azaltımlarının kredilendirilmesine olanak tanıyan bir hüküm. Bu krediler daha sonra program kapsamında uyumun sağlanabilmesi için kullanılabilir.	A provision of an emissions trading scheme that allows crediting of emissions reductions achieved prior to the official start of the scheme. These credits can then be used to help achieve compliance under the scheme.
71 Crediting Period	Sertifikalandırma Periyodu	Sertifikalandırma periyodu, bir projenin karbon kredisi ürettiği süredir. Sertifikalandırma periyodu, projenin işletme ömrünü geçemez. CDM projeleri için sertifikalandırma periyodu, ya iki kez tekrarlanarak 21 yıla ulaşabilecek 7 yıllık bir dönem boyunca devam eder, ya da tek seferlik bir 10 yıllık dönem boyunca devam eder. Ortak Uygulama projeleri için; Sertifikalandırma periyodu, Kyoto Protokolü kapsamındaki ilk yükümlülük dönemi ile örtüşür (2008-2012).	The crediting period is the duration when a project generates carbon credits. The crediting period shall not extend beyond the operational lifetime of the project. For CDM projects crediting period continues either a 7-year period, which can be renewed twice to make a total of 21 years, or a one-off 10-year period; for JI projects crediting period overlaps with the first commitment period under the Kyoto Protocol (2008-2012).
72 De Minimus Emissions	Düşük Emisyonlar	Küçük kaynaklardan kaynaklanan emisyonlar. Bir şirketin düşük emisyonlarının toplamı büyük olabileceğinden dolayı, bu emisyonlar genellikle dahili azaltım önlemlerinin ana hedefidir.	Emissions generated from small sources. Since the sum of a firm's de minimus emissions may be large, these emissions are often prime targets for internal abatement measures.
73 Deforestation	Ormansızlaşma	Ormanlık alanın ormansız alana dönüşmesi.	Conversion of forest to non-forest.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
74 Designated National Authority (DNA)	Atanmış Ulusal Mercî	Bir Kyoto Protokolü Tarafınca, CDM kapsamında önerilen projeleri gözden geçirmek ve ulusal onay vermek amacıyla atadığı bir mercî, bakanlık veya başka bir resmi kuruluş.	An office, ministry, or other official entity appointed by a Party to the Kyoto Protocol to review and give national approval to projects proposed under the CDM.
75 Designated Operational Entities (DOE)	Yetkilendirilmiş Bağımsız Denetim Kuruluşu	CDM kapsamındaki Yetkilendirilmiş Bağımsız Denetçi, CMP tarafından onaylanıncaya kadar Yürütme Kurulu (EB) tarafından geçici olarak yetkilendirilmiş veya atanmış yerli bir tüzel kişilik veya uluslararası bir kuruluştur ve iki temel işlevi vardır: Bir inceleme talebinde bulunulmazsa 8 hafta sora geçerli sayılacak olan bir önerilen CDM proje faaliyetini onaylar ve daha sonra tescilini talep eder (daha fazla ayrıntı için, bakınız "Proje Döngüsü" bölümü) Tescil edilen bir CDM proje faaliyetinin emisyon azaltımını doğrular, uygun olması halinde sertifikalandırır ve buna göre Kurul'dan Sertifikalandırılmış Emisyon Azaltımı vermesini talep eder. Sertifikalandırma, bir inceleme talebinde bulunulmazsa talep tarihinden 15 gün sonra kesinleşmiş sayılır.	A Designated Operational Entity under the CDM is either a domestic legal entity or an international organization accredited and designated, on a provisional basis until confirmed by the CMP, by the Executive Board (EB). has two key functions: It validates and subsequently requests registration of a proposed CDM project activity which will be considered valid after 8 weeks if no request for review was made (see section "Project Cycle - how to" for more detail) It verifies emission reduction of a registered CDM project activity, certifies as appropriate and requests the Board to issue Certified Emission Reductions accordingly. The issuance will be considered final 15 days after the request is made unless a request of review is made.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
76 Double Counting	Mükerrer Sayım	<p>CDM kapsamındaki Yetkilendirilmiş Bağımsız Denetçi, CMP tarafından onaylanıncaya kadar Yürütme Kurulu (EB) tarafından geçici olarak yetkilendirilmiş veya atanmış yerli bir tüzel kişilik veya uluslararası bir kuruluştur ve iki temel işlevi vardır:</p> <p>Bir inceleme talebinde bulunulmazsa 8 hafta sora geçerli sayılacak olan bir önerilen CDM proje faaliyetini onaylar ve daha sonra tescilini talep eder (daha fazla ayrıntı için, bakınız "Proje Döngüsü" bölümü)</p> <p>Tescil edilen bir CDM proje faaliyetinin emisyon azaltımını doğrular, uygun olması halinde sertifikalandırır ve buna göre Kurul'dan Sertifikalandırılmış Emisyon Azaltımı vermesini talep eder.</p> <p>Sertifikalandırma, bir inceleme talebinde bulunulmazsa talep tarihinden 15 gün sonra kesinleşmiş sayılır.</p>	<p>The problem of the same emissions reductions being counted towards multiple targets. Problems can arise from using projects for both Renewable Energy Credits and carbon offsets, both the EU ETS and JI, or from emissions reductions counted both locally and nationally or nationally and internationally, to take a few examples</p>
77 Double Selling	Mükerrer Satış	<p>Mükerrer satış, bir karbon denkleştirme kredisinin üretici ve/veya perakendeci tarafından birden fazla alıcıya satılması halinde meydana gelir. Dolayısıyla, emisyon azaltımları alıcıların ödedikleri emisyon azaltımlarının toplam miktarına denk gelmez.</p>	<p>Double selling occurs when a carbon offset is either sold by the producer and or retailer to more than one buyer. Therefore the emission reductions do not account for the total amount of emissions reductions the buyers have paid for.</p>
78 Due Diligence	Durum Tesbiti	<p>Önerilen işlem ile ilgili risklerin ve sorunların tespiti amacıyla bilgilerin sistematik olarak değerlendirilmesi süreci.</p>	<p>The process of systematically evaluating information, to identify risks and issues relating to a proposed transaction.</p>
79 Early Action	Erken Eylem	<p>Belirli bir ticaret programı başlatılmadan önce emisyonların azaltılması.</p>	<p>The action of reducing emissions before the start of a specific trading scheme.</p>

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
80 Early Crediting	Önceden Sertifikalandırma	<p>Proje dokümanlarını Mart 2007 sonuna kadar sunmuş olmaları kaydıyla, başlangıç tarihi 1 Ocak 2000 (CDM başlangıç tarihi) ile 18 Kasım 2004 (ilk projenin tescil tarihi) arasında olan CDM projeleri için önceden sertifikalandırma uygulanmıştır. Bu uygulamanın gerekçesi, gelişmekte olan ülkelerdeki projeleri teşvik etmekte (bakınız Hızlı Başlangıç CDM). Halihazırda başlatılmış olan bir CDM proje faaliyeti, başlarken CDM'yi dikkate aldığı ispatlayabilmesi halinde hala tescil edilebilir. Ancak, tescil edildiği tarihten itibaren sadece CER alacaktır. 2000'den sonra başlayan ormanlaştırma/yeniden ormanlaştırma projeleri için, başlangıç tarihleri sertifikalandırma periyodu başlangıç tarihi ile aynı olduğu sürece proje başlangıç tarihinden itibaren tCERs/ICERs tahakkuk ettirilebilir.</p>	<p>Early credits have been given to CDM projects whose start date was between 1 Jan 2000 (the starting point for CDM) and 18 November 2004 (when the first project was registered), as long as they submitted their project documentation within end March 2007. The reason for this was the wish to give projects in developing countries a kickstart (see Prompt-start CDM). A CDM project activity that has already started can still be registered if it can prove it took CDM into account when starting, but it will only receive CERs from the date it is registered. Afforestation/reforestation projects starting 2000 onwards can accrue tCERs/ICERs from the project start date as long as their start date is identical with the crediting period start date.</p>
81 Eligibility	Uygunluk	<p>Kyoto mekanizmalarını kullanmak isteyen ülkelerin veya tarafların, uygunluk için bazı gereklilikleri karşılamaları gerekecektir. Bunlar Kasım 2001'de Marakeş toplantısında (COP-7) belirlenmiştir.</p>	<p>The countries, or parties, which wish to use the Kyoto mechanisms will have to fulfil certain requirements to be eligible. These were determined at the Marrakesh meeting in November 2001 (CoP 7).</p>
82 Eligibility Requirements	Uygunluk Gereklilikleri	<p>Kyoto Protokolü Madde 17 kapsamında AAU ve ERU ticareti yapabilmek için gerekli koşullar. Ek-I Taraflarının emisyon ticaretine katılabilmeleri için karşılamaları gereken altı uygunluk gerekliliği bulunmaktadır: (i) Kyoto Protokolü'ne Taraf olmak, (ii) Tahsis Edilmiş Miktarını hesaplamış ve kaydetmiş olmak, (iii) envanter için bir ulusal sisteme sahip olmak, (iv) ulusal bir sicile sahip olmak, (v) bir yıllık envanter sunmuş olmak, ve (vi) tahsis edilmiş miktar ile ilgili ek bilgi sunmak. Bir Ek-I Tarafı, tahsis edilmiş miktarının hesaplanması ile ilgili raporun sunulmasından 16 ay sonra kendiliğinden uygun hale gelecektir.</p>	<p>Conditions for being able to trade AAUs and ERUs under Article 17 of the Kyoto Protocol. There are six eligibility requirements for participating in emissions trading for Annex I Parties: (i) being a Party to the Kyoto Protocol, (ii) having calculated and recorded one's Assigned Amount, (iii) having in place a national system for inventory, (iv) having in place a national registry, (v) having submitted an annual inventory and (vi) submit supplementary information on assigned amount. An Annex I party will automatically become eligible after 16 months of the submission of its report on calculation of its assigned amount.</p>

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions	
83	Emission Factors	Emisyon Faktörleri	Emisyon faktörleri olarak adlandırılan rakamlar, faaliyet verilerini CO2e olarak emisyon değerleri ile ilişkilendirir. Karbon yoğun faaliyetler için şeffaf ve çoğaltılabilir emisyon verileri elde edebilmek için, emisyon sahiplerinin faaliyet verilerini CO2e bazına dönüştürebilmesi gerekir. Bu dönüştürme işleminin formülü şudur: [faaliyet verileri X emisyon faktörü = Sera Gazı emisyonu]. Emisyon faktörleri, spesifik birimler halinde belirtilir; örneğin "kullanılan ısınma yakıtı birimi başına CO2e kg'ı". Emisyon faktörleri, çeşitli yerel, eyalet, ulusal veya hükümetler arası kurumlar tarafından yayınlanır; örneğin İngiltere Çevre, Gıda ve Köy İşleri Bakanlığı (DEFRA) ve ABD Enerji Bilgi Ajansı (EIA).	Figures called emission factors relate activity data to emission values in CO2e. In order to obtain transparent and reproducible emissions data for carbon-intensive activities, emitters must be able to convert activity data to CO2e. The formula for this conversion is [activity data X emission factor = GHG emission]. Emission factors are presented in specific units, like 'kilograms of CO2e per unit of heating fuel used.' Emission factors are published by various local, state, national or intergovernmental agencies such as the UK Department for Environment, Food, and Rural Affairs (DEFRA) and the US Energy Information Agency (EIA).
84	Emission Reduction Purchase Agreement (ERPA)	Karbon Emisyon Azaltımı Satım Sözleşmesi	CER veya ERU -veya başka emisyon azaltım kredilerinin- alıcıları ile satıcıları arasında imzalanan ve emisyon azaltımı alım ve satımlarının koşullarını belirleyen bağlayıcı alım anlaşmaları.	Binding purchase agreement signed between buyer of CERs or ERUs - or other emission reduction credits - and seller which governs the purchase and sale of emission reductions.
85	Emission reduction unit (ERU)	Emisyon Azaltım Birimi	1 ton CO2 eşdeğerine eşit bir Kyoto Protokolü birimi. ERU'lar ortak uygulama projesi sonucu elde edilen emisyon azaltımlarından veya emisyon uzaklaştırmaları için üretilmektedir.	A Kyoto Protocol unit equal to 1 metric tonne of CO2 equivalent. ERUs are generated for emission reductions or emission removals from joint implementation project.
86	Emission Reporting Boundaries (or System Boundaries)	Emisyon Raporlama Sınırları	Bir envantere veya tahminde yer alan emisyon kaynaklarının kapsamı. Sınırların daha geniş olması, ulusal raporlama gerekliliklerine göre daha fazla azaltım fırsatları sağlayabilir. Örneğin azaltıma dönük uyum sağlanması sadece üretim ile ilgili emisyonların raporlanmasını gerektirebilecek iken, ulusal raporlama sınırları atıklardan kaynaklanan emisyonları da içerebilir.	The scope of sources of emissions included in an inventory or forecast. Broader boundaries may allow greater opportunities for reductions compared to jurisdictional reporting requirements. For example, compliance requirements might only require reporting of production-related emissions while internal reporting boundaries may include emissions from waste.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
87 Emission Trading	Emisyon Ticareti	Bir Ek-I Tarafının Kyoto Protokolü birimlerini bir başka Ek-I Tarafına devredebileceği veya bir başka Ek-I Tarafından Kyoto Protokolü birimi edinebileceği üç Kyoto mekanizmasından birisi. Bir Ek-I Tarafının emisyon ticaretine katılabilmesi için belirli uygunluk gerekliliklerini karşılaması gerekir.	One of the three Kyoto mechanisms, by which an Annex I Party may transfer Kyoto Protocol units to or acquire units from another Annex I Party. An Annex I Party must meet specific eligibility requirements to participate in emissions trading.
88 Emissions Reduction Market System (ERMS)	Emisyon Azaltım Piyasa Sistemi	ERMS, Chicago bölgesindeki büyük sabit kaynaklar üzerinde odaklanan uçucu organik madde emisyonlarına yönelik bir Illinois üst sınır ticaret programıdır ve çevre ozon hava kalitesi üzerinde odaklanır. Katılımcı emisyon kaynaklarına, Temiz Hava Kanunu İzin Programı (CAAPP) izinleri verildiğinde belirlenen başlangıç tahsisine ve geçmiş emisyonlara dayalı olarak alınıp satılabilen birimler verilir. ERMS, her yıl 1 Mayıs ile 30 Eylül arasındaki "Ozon Mevsimi" olarak adlandırılan mevsimsel bir tahsis dönemini kullanır. Bir emisyon kaynağının uzlaşma döneminin sonunda yeterli ATU birimine sahip olmaması halinde, söz konusu emisyon kaynağı için bir "emisyon farkı" tahakkuk eder ve bunun için farkın büyüklüğüne göre belirlenecek bir ceza uygulanır.	The ERMS is an Illinois EPA cap and trade program for volatile organic material emissions directed at major stationary sources in the Chicago area that focuses on ambient ozone air quality. Participating emission sources are issued tradable units based on the initial allotment set when Clean Air Act Permit Program (CAAPP) permits are issued and historical emissions. The ERMS uses a seasonal allotment period called the "ozone season," May 1 through September 30 of each year. If an emitter does not hold sufficient ATUs at the close of the reconciliation period, it will incur an "emissions excursion" and will be fined based on the extent of excursion.
89 Entry into Force	Yürürlüğe Giriş	Bir hükümetlerarası anlaşmanın hukuki olarak bağlayıcı hale gelmesi. Önceden belirlenen ve zorunlu kılınan sayıda ülke onayına ulaşılmasını takip eden ve önceden belirlenen bir aradan sonra gerçekleşir. İklim Değişikliği Sözleşmesinde, yürürlüğe giriş için 50 onayın gerekli olduğu belirtilmiştir. Şu anda her bir yeni Taraf için, ilgili Taraf Sözleşmeyi onayladıktan 90 gün sonra yürürlüğe girmektedir.	The point at which an intergovernmental agreement becomes legally binding -- occurring at a pre-stated interval after a pre-stated and required number of ratifications by countries has been achieved. The Climate Change Convention required 50 ratifications to enter into force. It now enters into force for each new Party 90 days after that Party ratifies the Convention.
90 Equator Principles	Ekvator Prensipleri	Finansal kuruluşların ve müşterilerinin, projelerin finansmanında ortaya çıkan çevresel ve sosyal sorunları ele almalarına yardımcı olmak için geliştirilmiş bir dizi gönüllü ilke.	A set of voluntary guidelines developed to help financial institutions and their clients address the environmental and social issues that arise in financing projects.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

	Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
91	European Union Allowances (EUA)	Avrupa Birliği Emisyon Tahsisleri	Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Programından elde edilen alınıp satılabilen emisyon kredileri. Her bir tahsis bir ton karbon dioksit emisyon hakkı taşımaktadır.	Tradable emission credits from the European Union Emissions Trading Scheme. Each allowance carries the right to emit one tonne of carbon dioxide.
92	European Union Emissions Trading Scheme (EU ETS)	Avrupa Birliği Emisyon Ticareti Sistemi	EU ETS, uygun ülkelerden katılımcıların Avrupa Birliği Tahsislerini alıp satmalarına izin veren bir üst sınır ticaret sistemidir. 2005'ten 2007'ye ve birinci Kyoto Yükümlülük Dönemine uyum için 2008'den 2012'ye kadar olmak üzere sekiz yıl için işleyecektir.	The EU ETS is a cap-and-trade system which allows participants from eligible countries to trade European Union Allowances. The EU ETS runs for eight years, from 2005 to 2007, and 2008 to 2012 to match the first Kyoto Commitment Period.
93	Ex-ante (purchase)	Önceden (satın alınmış)	Alicıların azaltımlar meydana gelmeden emisyon azaltım kredileri için ödeme yaptığı bir alım işlemi. Önceden alımlar genellikle ormancılık sektöründe gerçekleşir; çünkü bu projelerin kredi üretmeleri daha uzun zaman alır. Ancak, ormancılık projeleri son yıllarda gözden düştükleri için, önceden alım ticareti daha az yaygın hale gelmiştir. Ayrıca gelecek değer muhasebesi olarak da bilinmektedir.	A purchase in which buyers pay for emissions reduction credits before the reductions have occurred. Ex-ante purchases occur mainly in the forestry sector as these projects take longer to generate credits. However, since forestry projects have fallen out of favor in recent years, ex-ante trading has become less common. Also known as future value accounting.
94	Exercise price	Kullanım Fiyatı	Genellikle iki taraf arasında yapılan bir sözleşmedeki sabit fiyattır. Sözleşmenin azaltımın teslimini gerekli kıldığı hallerde, ticaret o andaki spot fiyat (piyasa fiyatı) ne olursa olsun kullanım fiyatı üzerinden gerçekleşecektir.	Generally refers to a fixed price in a contract between two parties. Where the contract requires delivery of the abatement, the trade will be at the exercise price, regardless of the spot price (market price) at that time.
95	Ex-post	Gerçekleşme Sonrası	Gerçekleşme sonrası. Olayların akışı içinde çözülecek belirsizliklerin olduğu modellerde, gerçekleşme sonrası değerler (örneğin beklenen kazancın) belirsizliğin ortadan kalkması sonrasında hesaplanan değerlerdir.	Latin for "after the fact". In models where there is uncertainty that is resolved during the course of events, the ex post values (e.g. of expected gain) are those that are calculated after the uncertainty has been resolved.
96	Feed-in tariff –	Garantili Alış Tarifesi	Yenilenebilir enerji kaynaklarının benimsenmesini teşvik etmek ve şebeke eşitliğine doğru geçişi hızlandırmaya yardımcı olmak için tasarlanan politika mekanizması.	Policy mechanism designed to encourage the adoption of renewable energy sources and to help accelerate the move toward grid parity.
97	Forward market	Vadeli Piyasa	Bir vadeli piyasa, bir varlığın gelecekteki herhangi bir tarihte belirli bir fiyattan alınmasını veya satılmasını öngören anlaşmalar olan vadeli sözleşmeler ile ilgilenir.	A forward market deals in forward contracts which are agreements to buy or sell an asset at a certain time in the future for a certain price.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

	Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
98	Forward contract	Vadeli Sözleşme	Bir vadeli sözleşme iki taraf arasında bir varlığın (örneğin karbon denkleştirme kredileri) gelecekteki herhangi bir tarihte belirli bir fiyattan alınmasını veya satılmasını öngören bir anlaşmadır. Azaltımın fiyatı varlık el değiştirmeden önce ödenir.	A forward contract is an agreement between two parties to buy or sell an asset (e.g. carbon offsets) at a specified point of time in the future. The price of the abatement is paid before the asset changes hands.
99	Forward crediting	Gelecek Hakkın Kullanımı	Alıcı, gelecekte meydana gelecek emisyon azaltımları veya tutulumları için belirli sayıda denkleştirme kredisinin ödemesini yapar ve alır. Bakınız ayrıca "vadeli satım".	The buyer pays for and receives a certain number of offsets for emissions reductions or sequestration that will occur in the future. See also forward sell.
100	Forward delivery	Vadeli teslimat	Alıcı, henüz üretilmeyen belirli sayıdaki denkleştirme kredisinin alım fiyatını öder. Denkleştirme kredileri gerçekleştikten ve doğrulandıktan sonra alıcıya teslim edilir.	The buyer pays the purchase price for a certain number of offsets that have yet to be produced. The offsets will be delivered to the buyer once they have been realised and verified.
101	Forward price	Vadeli fiyat	Vadeli fiyat (veya bazen vadeli oran) bir vadeli sözleşmede bir varlık (örneğin karbon denkleştirme kredileri) için kararlaştırılan fiyattır.	The forward price (or sometimes forward rate) is the agreed upon price of an asset (e.g. carbon offsets) in a forward contract.
102	Forward purchases	Vadeli alım	Alıcı parayı önceden yatırır ancak kredileri fiilen üretilinceye kadar almazlar. Bunlar daha çok büyük ölçeklerde yapılan uzun vadeli taahhütlerdir.	The buyer invests the money upfront but does not get the credits until they are actually produced. These are long-term commitments that are predominantly done on a large scale.
103	Forward rate	vadeli oran	Vadeli oran (veya vadeli fiyat) bir vadeli sözleşmede bir varlık (örneğin karbon denkleştirme kredileri) için kararlaştırılan fiyattır.	The forward rate (or forward price) is the agreed upon price of an asset (e.g. carbon offsets) in a forward contract .
104	Forward sell	Vadeli satım	Emisyon azaltımları veya tutulumu için henüz gerçekleşmemiş - dolayısıyla kesin olarak ölçülemeyen- karbon denkleştirme kredilerinin satışı.	The sale of carbon offsets for emissions reductions or sequestration that have not yet occurred and therefore can not be precisely measured.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
105 Fuel Combustion (Sectoral Approach)	Yakıt Yanması	Tüm yakıt yakma faaliyetlerinden kaynaklanan sera gazlarının toplam emisyonları. Biyo-kütle yakıtlarının yakılmasından kaynaklanan CO2 emisyonları dahil değildir. Biyo-kütle yakıtlarının yakılmasından kaynaklanan diğer sera gazları net emisyon olarak değerlendirilmektedir ve dahildir. Atık yakma ve atıktan enerji üretme tesisleri Atık kategorisine dahil buraya dahildir. Uluslararası taşımacılık yapan gemilerin veya uçakların kullandıkları yakıtlardan kaynaklanan emisyonlar buraya dahil değildir.	Total emissions of all greenhouse gases from all fuel combustion activities. CO2 emissions from combustion of biomass fuels are not included . Other greenhouse gases from biomass fuel combustion are considered net emissions and are included. Incineration of waste for waste-to-energy facilities are included here and not under Waste. Emissions from fuel used in ships or aircraft engaged in international transport are not included here.
106 Fugitive Emissions	Kaçak emisyonlar	Fosil yakıtların işlenmesinden, iletiminden ve/veya taşınmasından kaynaklanan istenmeyen emisyonlar.	Unintended emissions resulting from the processing, transmission, and/or transportation of fossil fuels.
107 Fugitive fuel emissions	Yakıt kaynaklı kaçak emisyonlar	Petrol ve gaz sondajı ve rafinajı sırasında ortaya çıkan metan veya boru hatlarından doğal gaz sızıntısı gibi, yakıt üretim, depolama veya taşıma işlemleri sırasında yan ürün, veya atık veya kaçak olarak meydana gelen sera gazı emisyonları.	Greenhouse-gas emissions as by-products or waste or loss in the process of fuel production, storage, or transport, such as methane given off during oil and gas drilling and refining, or leakage of natural gas from pipelines.
108 Fungibility	Değiştirilebilirlik	Değiştirilebilirlik, her bir mekanizma kapsamında tahakkuk eden farklı tür azaltım kredilerinin eşdeğer olması kavramıdır. Krediler, farklı bir mekanizma kapsamında üretilen farklı tür krediler (örneğin AAU için ERU) için takas edilebilir ise değiştirilebilirdir.	Fungibility is the concept that the different types of reduction credits accruing under each mechanism are all equivalent. Credits are fungible if they can be exchanged for different types of credits generated under a different mechanism (e.g. ERUs for AAUs).
109 Futures contract	vadeli işlem sözleşmesi	Bir vadeli işlem sözleşmesi, belirli bir emtiayı (örneğin karbon denkleştirme kredisi) gelecekteki belirli bir tarihte piyasa tarafından belirlenen fiyattan (vadeli işlem fiyatı) almaya veya satmaya yönelik standart bir sözleşmedir. Bir vadeli işlem sözleşmesi sahibine sözleşme koşulları dahilinde teslimatı yapma veya alma yükümlülüğünü getirir; opsiyon sözleşmesi ise alıcıya bu hakkı tanır, yükümlülük getirmez.	A futures contract is a standardized contract, to buy or sell a specified commodity (e.g. carbon offsets) at a certain date in the future, at a market determined price (the futures price). A futures contract gives the holder the obligation to make or take delivery under the terms of the contract, whereas an option grants the buyer the right, but not the obligation.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
110 Futures exchange	vadeli işlem borsası	Kişilerin standart vadeli işlem sözleşmelerini alıp satabilecekleri merkezi bir finansal piyasa; yani, belirli miktarlardaki bir emtiayı (örneğin karbon denkleştirme kredileri) belirli bir fiyat üzerinden ve gelecekteki belirli bir tarihte teslim şartı ile satın almaya yönelik bir sözleşme.	A central financial exchange where people can trade standardized futures contracts; that is, a contract to buy specific quantities of a commodity (e.g. carbon offsets) at a specified price with delivery set at a specified time in the future.
111 Global Warming Potenti	küresel ısınma potansiyeli	Küresel ısınma potansiyeli (GWP) belirli bir kütledeki sera gazının küresel ısınmaya ne kadar katkıda bulunacağını tahmin edilmesine yönelik bir ölçüdür. Söz konusu gazı aynı kütleyle sahip karbon dioksit (sözleşmeye göre GWP değeri 1'dir) ile karşılaştıran nispi bir ölçektir. Bir GWP belirli bir zaman dilimi için hesaplanır ve bir GWP'den bahsedildiğinde bunun değeri belirtilmelidir, aksi takdirde değer anlamsızdır.	Global warming potential (GWP) is a measure of how much a given mass of greenhouse gas is estimated to contribute to global warming. It is a relative scale which compares the gas in question to that of the same mass of carbon dioxide (whose GWP is by convention equal to 1). A GWP is calculated over a specific time interval and the value of this must be stated whenever a GWP is quoted or else the value is meaningless.
111 Gold Standard	Altın Standart	WWF, SSN ve Helio International tarafından ortaya konulan CDM Projeleri Altın Standardı , karbon piyasasının kilit paydaşları ve hükümetler arasında yapılan kapsamlı istişareler sonucunda 2003 yılında başlatılmıştır. Proje geliştiricilere, CDM, JI ve VER projelerinin gerçek çevresel faydalara sahip olmasını sağlamaları ve bu şekilde ev sahibi ülkelere ve kamuoyuna projelerin sürdürülebilir enerji hizmetleri için yeni ve ilave yatırımlar olduğu konusunda güven vermeleri için kullanabilecekleri bir araç sağlar. Uygun proje türleri yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği projeleridir.	Initiated by WWF, SSN and Helio International, the Gold Standard for CDM projects was launched in 2003 after a wide-ranging stakeholder consultation among key actors of the carbon market as well as governments. It offers project developers a tool with which they can ensure that CDM, JI and VER projects have real environmental benefits and, in so doing, give confidence to host countries and the public that projects represent new and additional investments in sustainable energy services. Eligible project types are renewable energy and energy efficiency.
112 Grandfathering	Tarihsel Tahsis	Emisyon izinleri tahsisinin bir yöntemidir. İzinler emisyon kaynaklarına geçmiş emisyonlarına dayalı olarak tahsis edilir.	One method of emissions permits allocation. Permits are allocated to emitters on the basis of historical emissions.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
113 Green Investment Scheme	Yeşil Yatırım Programı	<p>Kyoto Protokolü kapsamında emisyon ticaretinden elde edilen gelirlerin, emisyonları daha da azaltmak amacıyla ev sahibi ülke ekonomisindeki projelere tekrar yatırıldığı bir finansman mekanizması. (WB CF)</p> <p>Yeşil Yatırım Programı, fazla AAU birimlerinin satışından elde edilen gelirlerin sera gazı emisyonlarının azaltımı da dahil olmak üzere çevresel fayda getiren projelere ve/veya programlara tekrar yatırıldığı bir finansman mekanizmasıdır. Ancak, Kyoto Protokolü kapsamında bir Yeşil Yatırım Programı için resmi bir tanım veya uzlaşma ya da uygulanmasına yönelik herhangi bir gereklilik bulunmamaktadır.</p>	<p>A financing mechanism in which the proceeds from emissions trading under the Kyoto Protocol are reinvested in projects in the host country's economy with the objective of further reducing emissions. (WB CF)</p> <p>A Green Investment Scheme is a financing mechanism in which the proceeds from the sale of surplus AAUs will typically be reinvested in projects and/or programs for the environment benefits, including GHG emission reductions. However, there is no official definition or consensus nor requirement under the Kyoto Protocol to implement a GIS.</p>
114 Greenhouse intensity	Seragazı yoğunluğu	<p>Bir ülkenin sera gazı emisyonlarının GSYİH'na oranı veya her bir birim ekonomik çıktı başına emisyonlarının hacmi (bir ülkenin sera gazı yoğunluğu düşüyor olsa bile, ekonomideki büyüme sebebiyle genel anlamda emisyonları artıyor olabilir). Sera gazı yoğunluğu ölçüleri aynı zamanda bir şirket, tesis veya endüstriyel sektör düzeyinde kullanılabilir.</p>	<p>The ratio of a nation's greenhouse gas emissions to its GDP, or the volume of emissions per unit of economic output. (Note that even if a country's greenhouse intensity is falling, its overall emissions may still be rising due to an expanding economy.) Greenhouse intensity measures can also be used at a company, plant or industry sector level.</p>
115 High quality emission reductions	Yüksek kalite emisyon azaltımları	<p>Yedieminin görüşüne göre, bir proje seçildiği ve tasarlandığı zaman, değerlendirme yapılabileceği ölçüde, PCF katılımcılarının UNFCCC'nin, ilgili uluslararası anlaşmaların veya ilgili ulusal mevzuatın gerekliliklerini karşılamak için emisyon azaltımı paylarını kullanabilecekleri yönünde güçlü bir olasılığın bulunmasını sağlayacak yeterli kalitede emisyon azaltımları.</p>	<p>Emission reductions of a sufficient quality so that, in the opinion of the Trustee, at the time a project is selected and designed, there will be a strong likelihood, to the extent it can be assessed, that PCF Participants may be able to apply their share of emission reductions for the purpose of satisfying the requirements of the UNFCCC, relevant international agreements, or applicable national legislation.</p>
116 Host country	Ev sahibi ülke	<p>Bir emisyon azaltım projesinin fiziksel olarak yer aldığı ülke. Bir projenin CER veya ERU alabilmesi için ev sahibi ülke tarafından onaylanması gerekir.</p>	<p>The country where an emission reductions project is physically located. A project has to be approved by host country to receive CERs or ERUs.</p>
117 Host Country Committee	Ev sahibi ülke komitesi	<p>Karbon Finansmanı Ev Sahibi Ülke Komitesi olarak bilinen ve Dünya Bankası tarafından CDM projelerinin geliştirilmesi ve işletilmesi bakımından ev sahibi ülkeler ile Banka arasındaki etkileşimin kolaylaştırılması amacıyla kurulan komite.</p>	<p>The committee known as the Carbon Finance Host Country Committee established by the World Bank for the purposes of facilitating interaction between the host countries and the Bank in relation to the development and operation of CDM projects.</p>

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
118 Hot air	Sıcak hava	Bazı hükümetlerin Kyoto Protokolü kapsamındaki sera gazı emisyonları ile ilgili hedeflerine çok az çaba ile ulaşabileceği ve daha sonra piyasaya çok fazla emisyon kredisi sunarak diğer ülkelerin kendi emisyonlarını azaltma teşviklerini azaltabilecekleri yönündeki endişe.	Refers to the concern that some governments will be able to meet their targets for greenhouse-gas emissions under the Kyoto Protocol with minimal effort and could then flood the market with emissions credits, reducing the incentive for other countries to cut their own domestic emissions.
119 Indirect emissions	Dolaylı emisyonlar	Bir kuruluşun faaliyetlerinin sonucu olan ancak başka kuruluş tarafından sahip olunan veya kontrol edilen kaynaklardan meydana gelen emisyonlar. Bir şirketin dolaylı emisyonları, satın aldığı elektriğin üretilmesi ile ilişkili emisyonları içerir.	emissions that are a consequence of the activities of an organisation, but occur from sources owned or controlled by another organisation. Your company's indirect emissions include the emissions associated with generating any electricity it buys.
120 International Emissions Trading	Uluslar arası Emisyon Ticareti	Kyoto Protokolü'nün 17. maddesinde tanımlanan Uluslararası Emisyon Ticareti, Ek-I Taraflarının, tahsis edilmiş miktar birimlerinin toplanması olarak da adlandırılan şekilde "tahsis edilmiş bir miktarın herhangi bir kısmını" kendi aralarında satın almalarına veya satmalarına izin veren tahsise dayalı bir sistemdir.	International Emissions Trading as defined in Article 17 of the Kyoto Protocol is an allowance-based system that permits Annex I parties to buy or sell among each other any "part of an assigned amount," which is also referred to as a collection of assigned amount units.
121 International Transaction Log	Uluslar arası işlemler kayıt kütüğü	Uluslararası İşlemler Kayıt Kütüğü, Kyoto Protokolü kapsamında alınıp satılabilecek tüm kredilerin merkezi bir veri tabanıdır ve tüm uluslararası işlemleri ve bunların Kyoto kurallarına ve politikalarına uygunluğunu doğrulayan bir uygulamadır.	International Transaction Log is a centralized database of all tradable credits under the Kyoto Protocol, and is the application that verifies all international transactions and their compliance with Kyoto rules and policies.
122 ISO 14064	ISO 14064	Uluslararası Standartlar Örgütü'nün karbon denkleştirme standartlarına katkısıdır. ISO 14064, kuruluş düzeyinde emisyon envanterlerinin oluşturulması; proje düzeyinde sera gazı emisyon azaltımlarının nicelleştirilmesi, izlenmesi ve raporlanması; ve sera gazı emisyon azaltım projelerinin onaylanması ve doğrulanması ile ilgili rehberlik sağlayan üç bölümlü bir uluslararası standarttır.	The International Organization for Standardization's contribution to the world of carbon offset standards. ISO 14064 is a three-part international standard that provides guidance on developing organization-level emissions inventories; quantifying, monitoring, and reporting greenhouse gas emissions reductions at the project level; and validating and verifying greenhouse gas emissions reduction projects.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
123 Issuance	piyasaya sürme, sonuçlandırma	Sonuçlandırma, CDM Yönetim Kurulunun CDM sicil yöneticisine verdiği, bir proje faaliyetine yönelik belirli miktardaki CER'in Yürütme Kurulunun CDM sicilindeki açık hesabına yatırılmasına dair talimattır.	Issuance refers to the instruction by the CDM Executive Board to the CDM registry administrator to issue a specified quantity of CERs for a project activity into the pending account of the Executive Board in the CDM registry.
124 Joint implementation (JI)	Ortak Uygulama	Kyoto Protokolünün 3. maddesinde belirtilen, Ek-I Taraflarının bir başka sanayileşmiş ülkedeki (geçiş ekonomisi ülkeleri dahil olmak üzere) net emisyonları azaltan projelerin finansmanına yardımcı olmaları halinde emisyon azaltım birimi elde etmelerine olanak tanıyan mekanizma. (WB CF) Kyoto Protokolü kapsamındaki, gelişmiş bir ülkenin bir başka gelişmiş ülkedeki net sera gazı emisyonunu azaltan projelerin finansmanına yardım etmeleri halinde "emisyon azaltım birimi" edinebilecekleri mekanizma (uygulamada, alıcı devlet daha çok geçiş ekonomisi ülkeleridir). Bir Ek-I Tarafının ortak uygulamaya katılabilmesi için belirli uygunluk gerekliliklerini karşılaması gerekir.	Mechanism provided by Article 6 of the Kyoto Protocol, whereby Annex I parties may acquire emission reductions when they help to finance projects that reduce net emissions in another industrialized country (including countries with economies in transition). (WB CF) A mechanism under the Kyoto Protocol through which a developed country can receive "emissions reduction units" when it helps to finance projects that reduce net greenhouse-gas emissions in another developed country (in practice, the recipient state is likely to be a country with an "economy in transition"). An Annex I Party must meet specific eligibility requirements to participate in joint implementation.
125 JI-Track 1	OU Tip 1	Ortak Uygulama kapsamında emisyon azaltımlarının doğrulanmasına yönelik iki yaklaşımdan birisidir. Bu yaklaşımda, ilgili Taraf kendi emisyon azaltımlarını ulusal prosedürlere göre doğrulayabilir.	one of the two approaches for verifying emission reductions under JI, whereby the party concerned may verify its own emission reductions according to its national procedures.
126 JI-Track 2	OU Tip 2	Ortak Uygulama kapsamında emisyon azaltımlarının veya uzaklaştırmalarının doğrulanmasına yönelik iki yaklaşımdan birisidir. Bu yaklaşımda, her bir OU projesi, Ortak Uygulama Denetleme Komitesinin gözetimi altında belirlenen doğrulama prosedürlerine tabidir. OU Tip 2 prosedürleri, her bir projenin Madde 6 kapsamında belirlenen gereklilikleri karşılayıp karşılamadığının tespiti için bir yetkilendirilmiş bağımsız kuruluş tarafından gözden geçirilmesini gerektirir.	One of two approaches for verifying emission reductions or removals under joint implementation, whereby each JI project is subject to verification procedures established under the supervision of the Joint Implementation Supervisory Committee. Track two procedures require that each project be reviewed by an accredited independent entity to determine whether the project meets requirements established under Article 6.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
127 Kyoto mechanisms	Kyoto mekanizmaları	Sera gazı emisyon azaltımlarının esnekliğinin artırılması ve maliyetlerinin düşürülmesi amacıyla Kyoto Protokolü kapsamında oluşturulan üç prosedür; bunlar, Temiz Kalkınma Mekanizması, Emisyon Ticareti ve Ortak Uygulamadır.	Three procedures established under the Kyoto Protocol to increase the flexibility and reduce the costs of making greenhouse-gas emissions cuts; they are the Clean Development Mechanism, Emissions Trading and Joint Implementation.
128 Kyoto Protocol	Kyoto Protokolü	Aralık 1997'de, COP-3'te UNFCCC kapsamında yapılan Kyoto Protokolü. Protokol, Ek-B Tarafları için emisyon yükümlülükleri belirlemekte ve üç Kyoto esnek mekanizmasını tanımlamaktadır: Temiz Kalkınma Mekanizması, Emisyon Ticareti ve Ortak Uygulama. 16 Şubat 2005'te yürürlüğe girmiştir.	The Kyoto Protocol originated at COP-3 to the UNFCCC in Kyoto, Japan, December 1997. It specifies emission obligations for the Annex B countries and defines the three so-called Kyoto flexible mechanisms: JI, CDM and emissions trading. It entered into force on 16 February 2005.
129 Land use, land-use change, and forestry (LULUCF)	Arazi kullanımı, arazi kullanım değişikliği ve ormancılık (AKAKDO)	Arazilerin insanlar tarafından kullanımının ve söz konusu arazi kullanımındaki değişikliklerin sera gazı emisyonları üzerindeki etkileri: ormanların genişlemesi atmosferik karbon dioksiti azaltır; ormansızlaşma ilave karbon dioksit yayılımına yol açar; çeşitli tarımsal faaliyetler atmosferdeki metan ve azot oksit düzeylerini arttırabilir. (WB CF) İnsanların doğrudan arazi kullanımının, arazi kullanımındaki değişikliklerin ve ormancılık faaliyetlerinin yol açtığı sera gazı emisyonlarını ve uzaklaştırmalarını kapsayan bir sera gazı envanteri sektörü. LULUCF sektörü, sera gazlarını atmosfere uzaklaştıran ve aynı zamanda "yutak" olarak da bilinen belirli insan faaliyetlerinin dikkate alınabilmesi amacıyla Kyoto Protokolüne dahil edilmiştir. Kyoto Protokolü'nün 3. maddesinin 3. ve 4. paragraflarında belirtilen ve 16/CMP.1 sayılı karar ekinin 1. paragrafında tanımlanan aşağıdaki faaliyetler: ormanlaştırma, ormansızlaşma (orman arazilerinin doğrudan insan müdahalesi ile orman vasfını kaybetmesi), yeniden ağaçlandırma, orman amenajmanı, tarla yönetimi, otlak yönetimi.	Refers to the impact of land use by humans-and changes in such land use-on greenhouse gas emissions: expanding forests reduce atmospheric carbon dioxide; deforestation releases additional carbon dioxide; various agricultural activities may add to atmospheric levels of methane and nitrous oxide. (WB CF) A greenhouse gas inventory sector that covers emissions and removals of greenhouse gases resulting from direct human-induced land use, land-use change and forestry activities. The LULUCF sector was included under the Kyoto Protocol to take into consideration certain human-induced activities that remove greenhouse gases from the atmosphere, also known as carbon "sinks". The following activities referred to in Article 3, paragraphs 3 and 4 of the Kyoto Protocol, as defined in paragraph 1 of the annex to decision 16/CMP.1: afforestation, reforestation, deforestation (the direct human-induced conversion of forested land to non-forested land), revegetation, forest management, cropland management, grazing land management.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
130 Landfill site	Düzenli atık depolama sahası	Atıkların yer düzeyinin altında, üzerinde veya yer düzeyinde depolandığı katı atık düzenli depolama sahası. Örtü malzemelerinin kullanıldığı, atıkların kontrollü bir şekilde yerleştirildiği, sıvı ve gazların yönetildiği mühendislik çalışmaları sonucu oluşturulmuş sahalara ile sınırlıdır. Kontrolsüz atık depolamayı kapsamaz.	A landfill site is a solid waste disposal site where waste is deposited below, at or above ground level. Limited to engineered sites with cover materials, controlled placement of waste and management of liquids and gases. It excludes uncontrolled waste disposal.
131 Least Developed Countries	Az Gelişmiş Ülkeler	En az gelişmiş ülkeler; (i) Dünya Bankası'nın IDA ülkeler listesinde yer alan ülkeler, (ii) nüfusu 75 milyondan az olan ve yaygın olarak "IDA Grubu" ülkeleri olarak adlandırılan ülkeler; veya (iii) Birleşmiş Milletler tarafından en az gelişmiş ülkeler olarak belirlenen ülkelerdir. Dünyanın en yoksul ülkeleri. Ekonomik ve Sosyal Konsey (ECOSOC) tarafından en az gelişmiş ülkelerin belirlenmesi için şu anda kullanılan kriterler arasında düşük gelir, insan kaynaklarının zayıflığı ve ekonomik kırılganlık yer almaktadır. Halihazırda, 50 ülke BM Genel Kurulu tarafından en az gelişmiş ülke olarak belirlenmiştir.	Least developed countries are countries (i) listed in the World Bank's IDA list of countries; (ii) countries commonly referred to as "IDA blend," with a population of less than 75 million; or (iii) countries designated as least developed countries by the United Nations. The World's poorest countries. The criteria currently used by the Economic and Social Council (ECOSOC) for designation as an LDC include low income, human resource weakness and economic vulnerability. Currently 50 countries have been designated by the UN General Assembly as LDCs.
132 Legal Entity Trading	Yasal Kuruluş Ticareti	Ülkeler, ticaretin uluslararası kurallara uygun olması kaydıyla şirketlerin uluslararası emisyon ticaretinde yer almasına izin verilmektedir. Bu, yetkilendirilen ülkenin uygunluk gerekliliklerini karşılamaması halinde ticaretin gerçekleşmeyebileceği anlamına gelmektedir.	Countries may authorise companies to take part in international emissions trading, if the trading will comply with international rules. These stipulate that trading may not happen if the authorising country fails to meet the eligibility requirements.
133 Letter of Approval (LoA)	Onay mektubu	Bir projenin ilgili Taraflarca bir Ortak Uygulama veya CDM projesi olarak onaylandığı mektup.	The letter provides formal approval of the project as a JI or CDM project by the Parties involved.
134 Letter of Credit	Sertifika mektubu	Teyit edilen fonların güvencesi olarak üçüncü bir tarafça ödeme yükümlülüğünü ifade eder. Sertifika mektubu, kredi derecelendirmesi düşük olan veya mevcut olmayan bir kuruluşun güvenilirliğini arttırmak amacıyla kullanılabilir.	This is an obligation to pay by a third party, as a guarantee of confirmed funds. A Letter of Credit may be used to improve the credit-worthiness of an entity with no or low credit ratings.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
135 Letter of endorsement	Kabul mektubu	Bu mektup, proje sponsoruna, ev sahibi ülkenin ilgili projenin daha da geliştirilmesini kabul etmeye hazır olduğunu teyit eder.	The letter means confirmation to the project sponsor of the preparedness of the host country to endorse the further development of the project in question.
136 Letter of no objection	İtiriraz Olmadığına Dair Mektur	Bu mektup, bir ev sahibi ülkeden Kabul Mektubunu çıkaracağına dair güvence almak amacıyla , bir Proje Tanımlama Notuna (PIN) dayalı olarak talep edilebilir.	The Letter may be requested on the basis of a Project Identification Note (PIN) in order to gain assurance from the host country to issue the Letter of Endorsement (LoE).
137 Linking directive	Bağlantı Direktifi	Bağlantı Direktifi resmi olarak kendi başına bir direktif değildir; ancak şirketlerin EU ETS kapsamındaki hedeflerine uyumları için CDM/JI projelerinden elde edilen karbon kredilerini kullanmalarına izin veren AB Emisyon Ticareti Direktifinde (2003/87/EC) yapılan bir değişikliktir. Proje onay süreçleri ile esnek mekanizmalara katılım için yetkilendirme ile ilgili hükümler getirir ve ulusal emisyon envanteri oluşturulmasına ilişkin ilave hükümler içerir.	LD formally is not a directive on its own but rather an amendment to the EU Emissions Trading Directive 2003/87/EC that permits companies to use carbon credits from CDM/JI projects for compliance with their targets under the EU ETS. It provides provisions relating to project approval processes and authorisation to participate in the flexible mechanisms, and contains additional provisions relating to the establishment of the national emissions inventory.
138 Long term certified emission reduction	Uzun dönemli sertifikalandırılmış emisyon azaltımı	1 ton CO ₂ eşdeğeri emisyon iznini temsil eden bir Kyoto birimi. ICER'ler, uzun ve yenilenebilir sertifikalandırma periyodu olan CDM ormanlaştırma ve yeniden ormanlaştırma proje faaliyetlerinden sağlanan emisyon uzaklaştırmaları için verilir.	A Kyoto unit representing an allowance to emit one metric tonne of CO ₂ eq. ICERs are issued for emission removals from CDM afforestation and reforestation project activities that have a long, renewable, crediting period.
140 Marginal abatement costs	Marjinal azaltım maliyetleri	Marjinal azaltım maliyetleri, sera gazı emisyonlarından tasarruf sağlamak için yapılması gereken yatırım maliyetleridir. Genel anlamda, teknolojik gelişme düzeyleri daha düşük olduğundan dolayı marjinal azaltım maliyetleri gelişmekte olan ülkelerde gelişmiş ülkelere nazaran çok daha düşük olacaktır.	Marginal abatement costs are the investment costs required to bring about savings in greenhouse gas emissions. On the whole, the marginal abatement costs will be considerably lower in developing countries than in developed countries, because of their less technologically advanced state.
141 Market barriers	Piyasa engelleri	İklim değişikliği bağlamında, sera gazı emisyonlarını azaltabilecek maliyet etkin teknolojilerin veya uygulamaların yaygınlaşmasını engelleyen koşullardır (politika çerçevesi ve yasal çerçeve gibi).	In the context of climate change, this refers to conditions (such as policy and legal frameworks) that impede the diffusion of cost-effective technologies or practices that could mitigate GHG emissions.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
142 Marrakesh Accords	Marakeş Kararları	COP7'de varılan ve Kyoto Protokolünün daha karmaşık hükümlerinin "işletilmesine" yönelik kuralları belirleyen anlaşmalar. Kararlar, diğerlerinin yanında, bir sera gazı emisyonu ticaret sisteminin oluşturulması, Protokolün COM'unun uygulanması ve izlenmesi, iklim değişikliğine uyum çabalarını desteklemeye yönelik üç fonun oluşturulması ve işletilmesi ile ilgili ayrıntılar içerir.	Agreements reached at COP7 that set various rules for "operating" the more complex provisions of the Kyoto Protocol. Among other things, the Accords include details for establishing a greenhouse gas emissions trading system, implementing and monitoring the Protocol's COM and setting up and operating three funds to support efforts to adapt to climate change.
143 Methodology	Yöntem	CDM ve JI projeleri, referans durum belirleme, izleme ve doğrulama süreçleri için onaylanmış yöntemleri takip etmelidir. Onaylanan yöntemlerin listesi sürekli büyümektedir ve proje öneren taraflar yeni yöntemleri CDM Yürütme Kuruluna onay için sunabilmektedir (girişilen bir proje bağlamında).	CDM and JI projects must follow approved methodologies for setting out the baseline, monitoring and verification processes. The list of approved methodologies is continuously growing, and project proponents may submit new methodologies for approval (within the context of an undertaken project) to the CDM EB.
144 Methodology Panel	Yöntem Paneli	COM Yürütme Kurulu, 9-10 Haziran 2002 tarihlerinde Bonn'da yaptığı dördüncü toplantısında, referans durum ve izleme planlarına yönelik kılavuz ilkeler hakkında Kurula tavsiyeler hazırlayan bir Yöntem Panelinin oluşturulmasını kararlaştırmıştır.	The COM Executive Board at its fourth meeting held on June 9 to 10, 2002, in Bonn agreed to establish a Methodology Panel, which develops recommendations to the Board on guidelines for methodologies for baselines and monitoring plans
145 Mitigation	Azaltım	İklim Değişikliği bağlamında, sera gazlarının kaynaklarını azaltan veya sera gazı yutaklarını arttıran bir insan müdahalesi. Örnekler arasında; endüstriyel süreçlerde ve elektrik üretiminde fosil yakıtların daha verimli kullanılması, güneş veya rüzgar enerjisine geçiş, bina yalıtımlarının iyileştirilmesi ve atmosferden daha fazla miktarlarda karbon dioksitin uzaklaştırılabilmesi için ormanların ve diğer yutakların genişletilmesi yer alır.	In the context of climate change, a human intervention to reduce the sources or enhance the sinks of greenhouse gases. Examples include using fossil fuels more efficiently for industrial processes or electricity generation, switching to solar energy or wind power, improving the insulation of buildings, and expanding forests and other "sinks" to remove greater amounts of carbon dioxide from the atmosphere.
146 Monitoring	İzleme	İzleme, bir proje faaliyetinin veya ilgisine göre bir sızıntının baz durumunun belirlenmesi, proje sınırları içerisinde sera gazı kaynaklarının antropojenik emisyonlarının ölçülmesi için gerekli tüm ilgili verilerin toplanması ve arşivlenmesidir.	Monitoring refers to the collection and archiving of all relevant data necessary for determining the baseline, measuring anthropogenic emissions by sources of greenhouse gases (GHG) within the project boundary of a project activity and leakage, as applicable.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
147 NAMA	Ulusal Programlara Uygun Azaltım Faaliyetleri	NAMA'lar, gelişmekte olan ülkelerin, emisyon azaltımlarını belirli ulusal sürdürülebilir kalkınma politikalarına ve önlemlerine dahil eden politikaları, yasal gereklilikleri ve önlemleridir. Gelişmiş ülkelerin sayısallaştırılmış emisyon azaltımlarından farklı olarak, NAMA'lar sürdürülebilir kalkınma bağlamında tanımlanır ve gelişmiş ülkeler teknoloji, finansman ve kapasite oluşturma yardımı sağlayarak bunları desteklemelidir.	NAMAs are policies, legal requirements and measures by developing countries that integrate emission reductions within specific national sustainable development policies and measures. Different to quantified emissions reductions by developed countries, NAMAs are defined in the context of sustainable development, and developed countries should support them by providing technology, financing and capacity building.
148 National Allocation Plan (NAP)	Ulusal Tahsis Planı	Kyoto Protokolü veya EU ETS kapsamında yükümlülüğü bulunan ülkelere ayrılan CO2 tahsislerinin dağıtılması. Bir karbon ticaret piyasası oluşturmak amacıyla, emisyon izinleri veya tahsisleri emisyon kaynakları arasında dağıtılır. İzinlerin/tahsislerin dağıtımı, "büyükbaba uygulaması " veya izin açık artırması yoluyla gerçekleştirilir.	The distribution of CO2 allowances allotted to countries committed to the Kyoto Protocol or the EU ETS. Emissions permits or allowances are allocated among emitters to establish a carbon trading market. The distribution of permits/allowances occurs through grandfathering or permit auctioning
149 New South Wales Greenhouse Gas Abatement Scheme (NSW GGAS)	Yeni Güney Galler Sera Gazı Azaltım Sistemi (NSW-GGAS)	Avustralya'nın 2003 yılında başlatılan ve dünyanın ikinci en büyük düzenlenen üst sınır ticaret piyasası olan (EU ETS'den sonra) eyalet düzeyindeki zorunlu emisyon azaltım programı. Amacı, "elektrik üretimi ve tüketimi ile ilişkili sera gazı emisyonlarını azaltmak ve sera gazı emisyonlarının üretimini dengeleyecek faaliyetleri geliştirmek ve teşvik etmektir." Eyalet çapında yılda kişi başına 7,27 ton düzeyinde azaltımı zorunlu kılmaktadır. Program, elektrik piyasasındaki katılımcıların pazar paylarına dayalı olarak kıyaslama ölçütlerini karşılamalarını gerektirmektedir. Uymayanların 11,50 AU\$ düzeyinde bir para cezası ödemesi veya proje bazlı emisyon azaltımı yoluyla üretilen New South Wales Sera Gazı Azaltım Sertifikaları (NGACs) (New South Wales'in karbon denkleştirme kredileri) satın alması gerekmektedir. 2003 yılında, EU ETS'den iki yıl önce başlatılmıştır.	An Australian mandatory state-level emissions reduction scheme launched in 2003 that is the world's second-largest regulated cap-and-trade market (after the EU ETS). Its purpose is to "reduce GHG emissions associated with the production and use of electricity; and to develop and encourage activities to offset the production of GHG emissions." It mandates annual statewide reductions of 7.27 tons per capita. The program requires participants in the electricity market to meet benchmarks based on their market share. Offenders must pay a fine of \$11.50 AU\$ or purchase New South Wales Greenhouse Abatement Certificates (NGACs), New South Wales' carbon offsets, which are generated through project-based emissions reduction. It was launched in 2003, two years before the EU ETS

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
150 New Zealand Emissions Trading Scheme (NZ ETS)	Yeni Zelanda Emisyon Ticaret Sistemi (NZ-ETS)	Yeni Zelanda Hükümeti tarafından başlatılan bir ulusal emisyon ticaret programıdır. Ekonominin tüm sektörlerini kapsamaktadır ve Kyoto Protokolünde belirlenen alt sera gazının hepsini düzenlemektedir. Sektörler, 2008 yılında ormancılık ile başlayarak, kademeli olarak devreye alınacaktır. Yeni Zelandalı politika yapıcılar programın daha geniş bir Okyanusya karbon piyasasına bağlanmasını düşünmektedir.	A national emissions trading scheme launched by the government of New Zealand. It covers all sectors of the economy and regulates all six of the greenhouses gases identified by the Kyoto Protocol. Sectors will be progressively phased in, beginning with forestry in 2008. New Zealand policymakers are considering linking to a broader scheme of an Oceanian carbon market.
151 Non-Annex I	Ek I - Dışı	UNFCCC'yi onaylayan ve sözleşmeye katılan ancak Ek-I'de yer almayan dolayısıyla emisyon azaltma hedefi olmayan ülkeler. EK-I, Sözleşmeyi imzalayan ve emisyon azaltımları için taahhütte bulunan ülkelerin listelendiği UNFCCC ekidir.	Countries that have ratified or acceded to the UNFCCC, but not included in Annex I and have no emission reduction targets. Annex I is an Annex in the UNFCCC listing those countries that are signatories to the Convention and committed to emission reductions.
152 No-regrets options	Cezasız seçenek	Diğer faydaları (verimlilik veya azalan enerji maliyetleri bakımından) tek başına yatırımı haklı gösterecek kadar yaygın olan, sera gazı emisyonlarını azaltma teknolojisi. Örneğin, kombine çevrim gaz türbinleri -- yakıtın yakılmasından elde edilen ısı buhar türbinlerini çalıştırırken, egzoz gazlarının termik genişlemesi gaz türbinlerini çalıştırır-- elektrik üretim tesislerinin verimliliğini yüzde 70 arttırabilir.	Technology for reducing greenhouse-gas emissions whose other benefits (in terms of efficiency or reduced energy costs) are so extensive that the investment is worth it for those reasons alone. For example, combined-cycle gas turbines -- in which the heat from the burning fuel drives steam turbines while the thermal expansion of the exhaust gases drives gas turbines -- may boost the efficiency of electricity generating plants by 70 per cent.
153 Official Development Assistance (ODA)	Resmi Kalkınma Yardımı	Çeşitli toplumsal, sağlık ve ticari projelere yardımcı olmak amacıyla gelişmiş ülkelerin hükümetleri tarafından gelişmekte olan ülkelere sağlanan finansman. Finansal özgün katkı gereklilikleri, ancak mevcut ODA taahhütlerine ilave kaynakların özellikle sera gazı azaltımlarının sağlanması için taahhüt edilmesi halinde projelerin kredi kazanmasını sağlar.	Funding provided by governments of developed countries to developing countries in order to assist in various community, health and commercial projects. Financial additionality requirements ensure that projects will only earn credit if funds additional to existing ODA commitments are specifically committed to achieving greenhouse gas reductions

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
154 Offset credits or offsets	Denkleştirme Sertifikaları veya Denkleştirme	Proje bazlı faaliyetlerden elde edilen ve kendi emisyonlarını azaltmaya ilave veya alternatif olarak uyum amaçlarına veya kurumsal amaçlara ulaşmak için kullanılacak emisyon azaltım kredileri. Bir üst sınır ticaret programında, bazen bir sınıra kadar tahsisler yerine denkleştirme sertifikaları kullanılabilir (bakınız kredi limiti). CER'ler ve ERU'lar denkleştirme sertifikalarının türleridir.	Emission reduction credits from project-based activities that can be used to meet compliance or corporate objectives as a supplement or alternative to reducing one's own emissions. In a cap-and-trade scheme, offsets may be used instead of allowances, sometimes up to a limit (see credit limit). CERs and ERUs are types of offset credits
155 Operational Entity	DOE ile aynı	CDM Yürütme Kurulu tarafından yetkilendirilen ve CDM proje faaliyetlerini onaylayan ve bu projelerin sağladığı emisyon azaltımlarını doğrulayan ve sertifikalandıran bağımsız bir kuruluş.	An independent entity, accredited by the CDM Executive Board, which validates CDM project activities, and verifies and certifies emission reductions generated by such projects.
156 Opt out	(sistemden) çıkma	AB emisyon ticaret sisteminin 2005-2007 deneme döneminde Üye Devletler tarafından belirlenecek olan belirli tesislerin ve faaliyetlerin geçici olarak kapsam dışı tutulması.	Temporary exclusion of certain installations and activities in 2005-2007 trial period of the EU emissions trading system to be decided by Member States.
157 Opt-in	(sisteme) girme	İlave faaliyetlerin (ve muhtemelen gazların) AB emisyon ticaret sistemine tek taraflı olarak dahil edilmesi.	Unilateral inclusion of additional activities (and possibly gases) in the EU emissions trading system.
158 Option	Opsiyon	Finans alanında, opsiyon, bir alıcı ve bir satıcı arasında yapılan ve alıcıya denkleştirme kredilerini daha sonraki bir tarihte üzerinde anlaşılan bir fiyattan alma veya satma hakkını -yükümlülüğünü değil- veren bir sözleşmedir. Opsiyonun verilmesi karşılığında, satıcı alıcıdan bir ödeme alır. Alım opsiyonu, alıcıya denkleştirme sertifikasını / kredisini alma; satım opsiyonu ise opsiyonun alıcısına denkleştirme sertifikasını / kredisini satma opsiyonu verir.	In finance, an option is a contract between a buyer and a seller that gives the buyer the right—but not the obligation—to buy or to sell offsets at a later day at an agreed price. In return for granting the option, the seller collects a payment from the buyer. A call option gives the buyer the right to buy the offset / credit; a put option gives the buyer of the option the right to sell the offset / credit.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
159 Over the Counter (OTC) market	Tezgah üstü piyasa	Borsalardaki alım-satımlar veya iki taraflı (doğrudan) alım-satımlar karşısında, aracılar yoluyla düzenlenen alım-satımlar. "Tezgah üstü" ifadesi karbon ticareti alanında gönüllü piyasalarda gerçekleşen çok çeşitli işlemler için bir şemsiye terim olarak kullanılmaktadır. OTC işlemleri üst sınır ticaret sistemleri kapsamında faaliyet gösteren resmi ve düzenlenen piyasaların dışında gerçekleştiğinden dolayı, tezgah üstü piyasada alınan neredeyse tüm karbon denkleştirme kredileri proje bazlıdır. OTC piyasalarında üç ana proje türü bulunmaktadır – ormancılık tutulum, yenilenebilir enerji ve endüstriyel gazlar.	Trades arranged by brokers, as opposed to trades on exchanges or bilateral (direct) trades. The phrase "over-the-counter" is used in the field of carbon trading as an umbrella term for the wide range of transactions that occur in voluntary markets. Since OTC transactions occur outside of formal, regulated markets that operate under cap-and-trade systems, almost all carbon offsets purchased "over-the-counter" are project-based. There are three primary project types in the OTC markets – forestry sequestration, renewable energy, and industrial gases
160 Permanence	Kalıcılık	Bir karbon denkleştirme projesi tarafından sağlanan emisyon azaltımının sağlamlığı ve sürekliliği ile ilgili bir denkleştirme kalite kriteri.	An offset quality criteria which relates to the robustness and durability of the emission reduction generated by a carbon offset project.
161 Permanence issues	Kalıcılık sorunları	Amaçlanan emisyon azaltımının veya karbon tutulumunun garanti edilmediği veya geçici olduğu projeler ile ilgilidir. LULUCF projeleri en şüpheli projelerdir. Örneğin, ormancılık projelerinin performansı, yangın veya hastalıktan olumsuz etkilenebilir veya orman arazisinde kesim yapılması halinde karbon depolama faydaları kaybedilebilir. Performans örneğin ormancılık alanında bir proje geliştiricisinin yangın veya hastalık sebebiyle kaybedilen bir ormanı yenilemeyi kabul ettiği sözleşme düzenlemeleri ile veya üretilen kredilere bir indirim faktörü uygulanarak yönetilebilir.	Relate to projects where the intended emission reduction or carbon sequestration are not guaranteed or are temporary. LULUCF projects are the most susceptible projects. For instance, the performance of forestry projects can be adversely affected by fire or disease or when forest land is harvested the carbon storage benefits are lost. Permanence can be dealt with contractual arrangements, where a project developer, in the case of forestry, may agree to replace any forest lost to fire or disease, or through implementing a discount factor to the generated credits.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
162 Permit	permi	Karbon denkleştirme sertifikaları ile ilgili olarak, bir izin, sahibini belirlenen miktarda sera gazı emisyonu yapmak için yetkilendiren yasal bir izindir. Bir ETS kapsamında, izin bir ton CO2e'ye eşittir. Bir şirketin yetkilendirildiği miktardan daha az sera gazı emisyonu yapması halinde, izinlerini ticaret programı kapsamında satabilir.	In relation to carbon offsets, a permit is a legal permission authorising the holder to emit a defined quantity of greenhouse gases. Under an ETS a permit is equivalent to one tonne of CO2e. If a company emits less greenhouse gases than authorised they can sell their permits within the trading scheme.
163 Plan Vivo	Plan Vivo	Plan Vivo, topluluk esaslı ekosistem hizmetlerine yönelik ödeme (PES) projelerinin ve programlarının geliştirilmesine yönelik bir sistemdir. Sistem; kapasite oluşturma, uzun vadeli karbon faydaları, geçim kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve biyolojik çeşitliliğin korunması üzerinde yoğunlaşmaktadır. PV özellikle sürdürülebilir kalkınmanın teşvik edilmesi ve kırsal geçim kaynaklarının ve ekosistemlerin iyileştirilmesi üzerinde odaklanan, küçük ölçekli LULUCF projelerine yönelik bir Denkleştirme Projesi Yöntemidir.	Plan Vivo is a System for developing community-based payments for ecosystem services (PES) projects and programmes, with an emphasis on building capacity, long-term carbon benefits, diversifying livelihoods and protecting biodiversity. It is (PV) is an Offset Project Method for small scale LULUCF projects with a focus on promoting sustainable development and improving rural livelihoods and ecosystems.
164 Pre-Certified Emission Reductions (pre-CERs)	Önden sertifikalandırılmış emisyon azaltımı (ön-CER)	Bağımsız bir denetçi tarafından doğrulanan ancak prosedürleri henüz tamamlanmayan ve CER veya ERU için uygulanan tescil, doğrulama, sertifikalandırma ve sonuçlandırma gerekliliklerini karşılayamayabilecek olan bir sera gazı emisyonları azaltım birimidir.	A unit of GHG emission reductions that has been verified by an independent auditor but has not yet undergone the procedures and may not yet have met the requirements for registration, verification, certification and issuance of CERs or ERUs.
165 Pre-compliance market	Uyum öncesi piyasası	Gelecekteki düzenlemeler tahmin edilerek yapılan ticaret. Spekülatörlerin ulusal bir üst sınır ticaret programı oluşturan önemli bir mevzuat henüz yürürlüğe konulmadan gönüllü karbon piyasasında karlı yatırımlar yapmak istemeleri sebebiyle uyum öncesi piyasaların yakın bir örneği ABD'de ortaya çıkmıştır.	Trading in anticipation of future regulations. There has been a recent example of a pre-compliance market in the U.S, as speculators aim to make profitable investments in the voluntary carbon market before any significant legislation that establishes a national cap-and-trade program
166 Primary market	birincil piyasa	Alıcı ve satıcı arasında emisyon azaltımlarının, denkleştirme kredilerinin veya tahsislerin alınıp satıldığı, satıcının arzın üreticisi olduğu ve ürünün birden fazla kez ticarete konu edilmediği piyasa. İkincil piyasanın karşısı.	The exchange of emission reductions, offsets, or allowances between buyer and seller where the seller is the originator of the supply and the product has not been traded more than once. Contrasted with the secondary market.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
167 Project Boundries	Proje sınırları	Proje sınırı, proje katılımcılarının kontrolü altında olan ve CDM proje faaliyetine anlamlı ve makul bir şekilde atfedilebilecek insan kaynaklı tüm emisyonları kapsar. Bir CDM projesi sebebiyle emisyonların ne dereceye kadar azaltıldığını ölçebilmek amacıyla bu parametrelerin belirlenmesi önemlidir. Bir projenin, proje sınırlarını aşan emisyonlarına "sızıntı" adı verilir.	The project boundary encompasses all emissions from human sources under the control of the project participants that are significant and reasonably attributable to the CDM project activity. It is important to set these parameters in order to measure the degree to which emissions of been reduced due to a CDM activity. Emissions from a project that go beyond the project's boundary are called 'leakage'.
168 Project Design Document (PDD)	Proje Tasarım Dökümanı (PTD)	CDM kuralları kapsamında zorunlu kılınan ve bağımsız kuruluşun aşağıdaki hususları tespit edebilmesine olanak tanıyacak olan projeye özgü bir doküman: (i) projenin projede yer alan taraflarca onaylanıp onaylanmadığı, (ii) projenin özgün katkı niteliğinde sera gazı emisyon azaltımı sağlayıp sağlamayacağı, (iii) projenin düzgün bir baz durum ve izleme planının olup olmadığı.	A projectspecific document required under the CDM rules which will enable the Operational Entity to determine whether the project (i) has been approved by the parties involved in a project, (ii) would result in reductions of greenhouse gas emissions that are additional, (iii) has an appropriate baseline and monitoring plan.
169 Project Idea Note (PIN)	Proje bilgi notu	Bir proje sahibi tarafından, Dünya Bankası'nın karbon fonları için önerilen bir proje ile ilgili olarak hazırladığı doküman. PIN, Karbon Finansmanı Birimi tarafından belirlenen ve web sitesinden (http://carbonfinance.org) ulaşılabilecek olan bir formatta sunulur.	A document prepared by a project proponent regarding a project proposed for the World Bank's carbon funds. The PIN is set forth in a format provided by the Carbon Finance Unit and available on its website http://carbonfinance.org
170 Project Proponent	Proje Sahibi	Projeyi tanımlayan, geliştiren ve uygulayan kuruluşlar veya kişiler. Bunlar özel işletmeler (şirketler, bireyler ve sivil toplum kuruluşları dahil olmak üzere) veya kamu kuruluşları olabilir.	Entities or individuals that identify, develop and implement the project. These may be private enterprises (including companies, individuals, and non-governmental organizations) or public entities.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
171 Programme of Activities (for CDM)	Program Faaliyetleri	Bir CDM Program Faaliyetleri (PoA) "herhangi bir politikayı/önlemi veya açıklanmış bir hedefi (yani teşvik programları veya gönüllü programlar) koordine eden veya uygulayan bir özel veya kamu kişiliği tarafından, sınırsız sayıdaki CDM program faaliyetleri (CPA) yoluyla gerçekleştirilen, Program Faaliyetlerinin olmadığı durumda gerçekleşecek olana ilave sera gazı emisyon azaltımlarına veya yutakların net sera gazı uzaklaştırmalarında artışa yol açan gönüllü bir eşgüdümlü eylemdir.	A CDM PoA is considered "a voluntary coordinated action by a private or public entity which coordinates and implements any policy/measure or stated goal (i.e. incentive schemes and voluntary programs), which leads to GHG emission reductions or increases net GHG removals by sinks that are additional to any that would occur in the absence of the PoA, via an unlimited number of CDM program activities (CPAs)" (Annex 38, EB32).
172 Put option	Satış opsiyonu	Satış opsiyonu, opsiyon alıcısına, sözleşme yoluyla denkleştirme sertifikasını / krediyi satma hakkı verir. Satış opsiyonları için, azaltım kullanım fiyatından satılır.	A put option gives the buyer of the option the right, established through a contract to sell the offset / credit. For put options, the abatement is sold at the strike price .
173 Quantified Emissions Limitation and Reduction Commitments (QELROs)	Sayılaştırılmış Emisyon Sınırlama ve Azaltım Yükümlülükleri (SESAY)	Kyoto Protokolü kapsamında, gelişmiş ülkelerin sera gazı emisyonlarının sınırlandırılmasına veya azaltımına yönelik hukuki olarak bağlayıcı hedefler ve takvimler.	Legally binding targets and timetables under the Kyoto Protocol for the limitation or reduction of greenhouse-gas emissions by developed countries.
174 REDD	Ormansızlaşma ve orman alanlarının bozulmasından kaynaklanan emisyonların azaltılması	Ormansızlaşmadan ve toprak bozunumundan kaynaklanan emisyonların azaltılması. Ormanlardaki (genellikle tropik yağmur ormanları) ve turba alanlarındaki mevcut karbon stoklarını korumaya yönelik etki azaltıcı eylemler. Bu yaklaşım CDM gibi proje bazlı çalışmalara ilave katkı sağlamaya yöneliktir. Çözülmesi gereken sorunlar; kalıcılık, sızıntı, izleme ve referans durumlarıdır.	Reducing emissions from deforestation and [land] degradation. Mitigation action that seeks to preserve existing carbon stocks in forests (typically tropical rainforests), peatlands etc. The approach would be additional to project-based efforts such as the CDM. Issues to be solved are permanence, leakage, monitoring and baselines.
175 REDD+	REDD +	REDD+ açık bir şekilde tanımlanmamıştır, dolayısıyla müzakerelerde çözülmeyi bekleyen bir konudur. Ancak REDD mekanizmasına ek olarak sürdürülebilir orman yönetimini de içerir.	REDD+ is not clearly defined, and as such, is an outstanding question in the negotiations. However it includes sustainable forest management in addition to REDD mechanism.
176 Reforestation	Yeniden ormanlaştırma	Daha önce ormanlaştırılan ancak daha sonra başka amaçlara dönüştürülen arazi üzerinde yeniden orman oluşturma.	Replanting of forests on land that was previously forested but subsequently converted to other use.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions	
177	Regional Greenhouse Gas Initiative (RGGI)	Bölgesel sera gazı inisiyatifi	1 Ocak 2009'da başlayan bölgesel üst sınır ticaret anlaşmaları yoluyla emisyonları azaltmak amacıyla ABD'nin kuzeydoğu eyaletleri olan Connecticut, Delaware, Maine, Massachusetts, New Hampshire, New Jersey, New York, Rhode Island, Vermont ve Maryland tarafından imzalanan bir anlaşma. İlk olarak fosil yakıtları kullanarak elektrik üreten santralleri etkileyecek ve daha sonra projelerden ve/veya proje bazlı işlemlerden ilave sera gazlarını ve denkleştirme sertifikalarını da içerecek şekilde genişletilebilecektir.	An agreement signed by the north-eastern U.S. states Connecticut, Delaware, Maine, Massachusetts, New Hampshire, New Jersey, New York, Rhode Island, Vermont, and Maryland to reduce emissions via a regional cap-and-trade agreement beginning January 1st, 2009. It will initially affect power plants that generate electricity primarily through fossil fuels and may be expanded to include additional GHGs and offsets from projects and/or project-based transactions.
178	Registration	Sicile kayıt	Onaylanan bir projenin COM Yürütme Kurulu tarafından COM proje faaliyeti olarak resmen kabul edilmesi.	The formal acceptance by the COM Executive Board of a validated project as a COM project activity.
179	Registries, registry systems	Siciller, sicil sistemleri	Kyoto Protokolü'nün sera gazı emisyon ticaret sistemi ("karbon piyasası") kapsamındaki ve Temiz Kalkınma Mekanizması gibi diğer mekanizmalar kapsamındaki işlemleri takip ve kayıt edecek elektronik veri tabanları.	Electronic databases that will track and record all transactions under the Kyoto Protocol's greenhouse-gas emissions trading system (the "carbon market") and under mechanisms such as the Clean Development Mechanism.
180	Removal unit (RMU)	Uzaklaştırma birimi	1 ton karbondioksit eşdeğerine eşit bir Kyoto Protokolü birimi. RMU'lar Madde 3 paragraf 3 ve 4 kapsamındaki LULUCF faaliyetlerinden sağlanan emisyon uzaklaştırmaları için verilmektedir.	A Kyoto Protocol unit equal to 1 metric tonne of carbon dioxide equivalent. RMUs are issued for emission removals from LULUCF activities under Article 3, paragraphs 3 and 4.
181	Replacement	Yerine koyma	Süresi sona eren bir tCER veya ICER'in veya depolamanın tersine çevrilmesine veya sertifikasızlaştırmaya tabi tutulan bir ICER'in yenilenmesi amacıyla bir Kyoto biriminin yenileme hesabına aktarılması.	The transfer of a Kyoto unit to a replacement account in order to replace a tCER or ICER that has expired, or a ICER that has been subject to reversal of storage or non-certification
182	Reserve funds	Rezerv Fonlar	Toplam emisyon sertifikaları bütçesinin, piyasaya ilk kez giren tesisler için ayrılan kısmı.	Part of the overall budget of emission certificates reserved for installations entering the market for the first time.
183	Reservoirs	Hazneler	İklim sisteminin, bir sera gazının veya sera gazı öncüllerinin depolandığı bileşeni veya bileşenleri. Ağaçlar karbondioksitler için "haznedir".	A component or components of the climate system where a greenhouse gas or a precursor of a greenhouse gas is stored. Trees are "reservoirs" for carbon dioxide.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
184 Retailer	Perakendeci	Karbon denkleştirme sertifikası perakendecileri büyük miktarlarda karbon denkleştirme sertifikalarını ya finanse ederler ya da alırlar ve daha sonra bunları bireysel tüketicilere küçük miktarlarda satarlar.	Carbon offset retailers either fund or purchase carbon offsets in large quantities and then on sell them to individual consumers in smaller quantities.
185 Retirement	itfa	Bir Kyoto biriminin, herhangi bir Tarafın Madde 3 paragraf 1 yükümlülüğünün karşılanması amacıyla itfa hesabına devredilmesi. Emisyonların azaltılabilmesi için, kredilerin piyasadan kaldırılması veya credits itfa edilmesi gerekir; basit bir şekilde yeniden satılmaması gerekir. Bazıları, karbon vadeli işlemlerinin fiyatları üzerinden spekülasyon yapan bir karbon tüccarı sınıfı oluşturan ikincil piyasaların, kredilerin itfasını yavaşlatacağından endişe etmektedir.	The transfer of a Kyoto unit to a retirement account to be used towards meeting a Part's Article 3, paragraph 1 commitment. In order to reduce emissions, credits must be removed from the market or retired, not simply resold. Some worry that secondary markets, which create a class of carbon traders speculating on the price of carbon futures, will slow the retirement of credits
186 Review of commitments	taahhütlerin gözden geçirilmesi	Anlaşmanın, gelişmiş ülkelerin sera gazı emisyonlarını sınırlama yükümlülüklerini belirten Madde 4.2 (a) ve (b) hükümlerinin Sözleşme Taraflarınca düzenli olarak incelenmesi. Birinci gözden geçirme COP-1'de gerçekleştirilmiştir ve ilerlemenin "yeterli" olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır --dolayısıyla gelişmiş ülkeler için daha sıkı yükümlülükler içeren Kyoto Protokolü ile sonuçlanan müzakereler gerçekleştirilmiştir.	Regular scrutiny by Convention Parties of the adequacy of the treaty's Article 4.2 (a) and (b) outlining developed country commitments to limit greenhouse-gas emissions. The first review took place at COP-1 and led to a finding that progress was not "adequate" -- and so to negotiations that led to the Kyoto Protocol, which has more stringent commitments for developed countries.
187 Secondary market	İkincil piyasa	İkincil Piyasa, CDM projeleri ile ilgili Sertifikalandırılmış Emisyon Azaltımlarının (CER) veya JI projelerinden elde edilen Emisyon Azaltım Birimlerinin (ERU) ikinci işlemi veya ticaretini belirtir.	The Secondary Market signifies the second transaction or trading of Certified Emissions Reductions (CERs) related to CDM projects or Emission Reduction Units (ERUs) from JI projects.
188 Secondary transaction	İkincil işlem	Satıcının, karbon varlığının orijinal sahibi (veya sertifikalandırıcısı) olmadığı bir işlem.	A transaction where the seller is not the original owner (or issuer) of the carbon asset.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
189 Share of Credits/Proceeds	Sertifika Gelir Payı	Her bir projeden elde edilen CDM sertifikalarının küçük bir kısmı, en az gelişmiş ülkelerin iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine hazırlanmasına yardımcı olacak uyum önlemlerinin finansmanına yardımcı olmak amacıyla Yürütme Kurulu tarafından harç olarak alıkonulur. Her bir CDM projesinden elde edilen gelirlerin yüzde 2'si, iklim değişikliğinin olumsuz etkileri karşısında özellikle kırılgan olan devletlerdeki uyum projelerini finanse etmek ve Yürütme Kurulunun ve diğer UNFCCC organlarının CDM'nin yönetimi ile ilgili idari maliyetlerini karşılamak amacıyla alıkonulur. En az gelişmiş ülkelerdeki CDM faaliyetleri bu harçtan muaftır. COP aynı zamanda CDM projelerinin işletilmesi ile ilgili idari maliyetlerin karşılanması amacıyla CDM projelerinden elde edilen gelirlerden ne oranda kesinti yapılacağını belirlemekle sorumludur; ancak Taraflar İlave Faaliyetler için UNFCCC Vakıf Fonuna yapılacak katkılar yoluyla CDM'nin finansmanına yardımcı olmaya teşvik edilmektedir.	A small amount of the CDM credits from each project are kept by the Executive Board as a levy to assist in the funding of adaptation measures to help least developed countries prepare for the adverse effects of climate change. A two percent share of the proceeds earned from each CDM project is set aside to fund adaptation projects in states that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change and to cover the administration costs incurred by the executive board and other UNFCCC bodies to administer the CDM. CDM activities in least developed countries are exempt from paying this levy. The COP also has the responsibility to decide what percentage of the proceeds from CDM projects will be paid to cover the administrative costs of running the CDM; however, Parties are encouraged to assist in the financing of the CDM through contributions to the UNFCCC Trust Fund for Supplementary Activities.
191 Small hydro	Küçük hidro	Küçük hidro, küçük bir topluluğa veya sanayi tesisine hizmet verecek ölçekteki hidroelektrik projeleridir. Küçük hidro projelerinin tanımı değişiklik göstermekle birlikte, küçük hidro olarak adlandırılabilen için uygulanan üst sınır genellikle 10 MW olarak kabul edilmektedir.	Small hydro is the development of hydroelectric power on a scale serving a small community or industrial plant. The definition of a small hydro project varies but a generating capacity of up to 10 megawatts (MW) is generally accepted as the upper limit of what can be termed small hydro.
192 Small scale CDM projects	Küçük Ölçekli TKM projeleri	Daha az emisyon azaltımı sağlayacak küçük ölçekli CDM projeleri için sadeleştirilmiş bir süreç mevcuttur. Bunlar şu şekilde tanımlanmaktadır: 15 MW'ın altındaki yenilenebilir enerji projeleri, enerji tüketimini yılda 60 GWh'a kadar azaltan enerji verimliliği projeleri veya yılda 60 kiloton CO2 eşdeğerinden az emisyonu açan proje faaliyetleri.	There is a simplified process for small scale CDM projects that will generate less emissions reductions. They are defined as: renewable energy projects under 15 MW, energy efficiency projects that reduce energy consumption by up to 60 GWh per year; or project activities which emit less than 60 kilotonnes CO2 equivalent per year.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
193 Spill-over effects	Yayılma etkisi	Gelişmiş ülkelerde sera gazı emisyonlarının azaltılması için atılan adımların gelişmekte olan ülkelerdeki yansımaları. Örneğin, gelişmiş ülkelerdeki emisyon azaltımları petrole olan talebi, dolayısıyla uluslararası petrol fiyatlarını düşürebilir ve bu da gelişmekte olan ülkelerde petrolün daha fazla kullanılarak daha fazla emisyon yapılmasına sebep olabilir ve başlangıçtaki azaltımları kısmen dengeleyebilir. Mevcut tahminler, Kyoto Protokolünün tam olarak uygulanması sonrasında, sanayileşmiş ülkelerdeki emisyon azaltımlarının yüzde 5-20'sinin gelişmekte olan ülkelere sızabileceğini göstermektedir.	Reverberations in developing countries caused by actions taken by developed countries to cut greenhouse-gas emissions. For example, emissions reductions in developed countries could lower demand for oil and thus international oil prices, leading to more use of oil and greater emissions in developing nations, partially off-setting the original cuts. Current estimates are that full-scale implementation of the Kyoto Protocol may cause 5 to 20 per cent of emissions reductions in industrialized countries to "leak" into developing countries.
194 Spot price	Spot fiyat	Bir denkleştirme ürününün spot fiyatı veya spot oranı, bir emtianın (örneğin karbon denkleştirme sertifikaları) anlık (spot) uzlaştırması (ödeme ve teslim) için teklif edilen fiyattır. Spot uzlaştırma normal olarak ticaret tarihinden bir veya iki işgünü sonrasında gerçekleşir. Bu fiyat, sözleşme koşullarının (fiyat) şimdi belirlendiği ancak teslim ve ödemenin gelecekteki bir tarihte gerçekleştiği bir vadeli sözleşmede veya vadeli işlem sözleşmesinde belirlenen vadeli fiyatın karşıtıdır.	The spot price or spot rate of an offset product is the price that is quoted for immediate (spot) settlement (payment and delivery) for commodity (e.g. carbon offsets). Spot settlement is normally one or two business days from trade date. This is in contrast with the forward price established in a forward contract or futures contract, where contract terms (price) are set now, but delivery and payment will occur at a future date.
195 Spot trades	Spot işlem	Azaltımın (örneğin karbon denkleştirme sertifikaları) anlık teslim için alımı veya satımı. Spot işlemler, gelecekteki bir tarihte değil, "spot" olarak uzlaştırılır (genellikle bir veya iki iş günü içerisinde). Cari ayda sona eren vadeli işlemler de spot işlem olarak değerlendirilir. Spot işlemler aynı zamanda "nakit işlemler" olarak da bilinmektedir. Spot işlemler, vadeli işlemlerin zıddıdır.	The purchase or sale of abatement (e.g. carbon offsets) for immediate delivery. Spot trades are settled "on the spot" (usually within one or two business days), as opposed to at a set date in the future. Futures transactions that expire in the current month are also considered spot trades. Spot trades are also known as "cash trades". Spot trades are the opposite of forward contracts.
196 Stationary energy emi	Sabit Enerji Santralleri Emisyonları (Mobil santrallerin zıttı)	Elektrik üretiminden veya imalat, inşaat ve ticaret sektörlerinde tüketilen yakıtlardan kaynaklanan emisyonları ve konut ısıtma gibi diğer kaynaklardan doğan emisyonları içerir.	Includes emissions from electricity generation and from fuels consumed in the manufacturing, construction and commercial sectors, and emissions from other sources like domestic heating.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
197 Strike price	Kullanım fiyatı	Genellikle iki taraf arasında yapılan bir sözleşmedeki sabit bir fiyattır. Sözleşmenin azaltımın teslimini gerektirdiği hallerde, işlem o zamanki spot fiyat ne olursa olsun kullanım fiyatı üzerinden yapılır. Bakınız ayrıca uygulama fiyatı .	Generally refers to a fixed price in a contract between two parties. Where the contract requires delivery of the abatement , the trade will be at the strike price , regardless of the spot price (market price) at that time. See also exercise price .
198 Surrender		Bir emisyon ticaret sisteminde, ülkelere veya işletmelere, genellikle belirli bir süre için karbon kredileri veya izinleri tahsis edilir. Daha sonra, ilgili süre içerisinde saldıkları her bir ton karbondioksit eşdeğeri için bir karbon kredisi teslim etmeleri gerekmektedir. Bu kredilerin mükerrer sayımının önlenmesini sağlamaktadır.	In an ETS, countries or businesses are allocated carbon credits or permits, usually for a designated time frame. They must then surrender one carbon credit for each tonne of carbon dioxide equivalent (CO ₂ e) emitted within the relevant time frame. This ensures the credits are not double-counted.
199 Sustainable development	Sürdürülebilir kalkınma	Gelecekteki nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılamalarını tehlikeye atmadan bugünün ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma. Sürdürülebilir kalkınma kavramı Dünya Koruma Stratejisinde (IUCN 1980) ortaya atılmıştır ve köklü sürdürülebilir toplum ve yenilenebilir kaynakların yönetimi kavramlarına dayanmaktadır. 1987 yılında WCED tarafından ve 1992 yılında Rio Konferansı tarafından, kaynakların kullanımının, yatırımların yöneliminin, teknolojik gelişimin ve kurumsal değişimin yönlendirilmesinin hepsinin bir uyum içinde olduğu ve hem mevcut hem de gelecekteki insan ihtiyaçlarını ve emellerini karşılama potansiyelini arttırdığı bir değişim süreci olarak kabul edilmiştir. Sürdürülebilir kalkınma politik, sosyal, ekonomik ve çevresel boyutları bir araya getirmektedir.	Development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs. The concept of sustainable development was introduced in the World Conservation Strategy (IUCN 1980) and had its roots in the concept of a sustainable society and in the management of renewable resources. Adopted by the WCED in 1987 and by the Rio Conference in 1992 as a process of change in which the exploitation of resources, the direction of investments, the orientation of technological development and institutional change are all in harmony and enhance both current and future potential to meet human needs and aspirations. SD integrates the political, social, economic and environmental dimensions.
200 Temporary certified emission reduction (tCER)	Geçici sertifikalandırılmış emisyon azaltımı	Bir metrik ton karbondioksit eşdeğeri emisyon yapma iznini temsil eden bir Kyoto birimi. tCER'ler kısa ve yenilenemeyen bir sertifikalandırma periyoduna sahip olan CDM ormanlaştırma ve yeniden ormanlaştırma faaliyetlerinden elde edilen emisyon uzaklaştırmaları için verilir.	A Kyoto unit representing an allowance to emit 1 metric tonne of carbon dioxide eq. tCERs are issued for emission removals from CDM afforestation and reforestation project activities that have a short, non-renewable, crediting period.
201 Trust Funds	Trust Fonları	BM sisteminde belirli programlara ayrılan fonlar	Funds earmarked for specific programmes within the UN system.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

	Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
202	Trustee	Yediemin	Bir faydalanıcı adına yönetmek için yasal mülkiyeti elinde bulunduran bir banka gibi	such as a bank, that holds legal title to property in order to administer it for a beneficiary
203	UNFCCC	BMİDÇS	Sözleşme 9 Mayıs 1992 tarihinde New York'ta kabul edilmiş ve 1992 yılında Rio de Janeiro'da gerçekleştirilen Dünya Zirvesinde 150'den fazla ülke ve Avrupa Topluluğu tarafından imzalanmıştır. Nihai amacı "atmosferdeki sera gazı konsantrasyonlarını, iklim sistemine tehlikeli antropojenik müdahaleyi engelleyecek bir seviyede sabitlemektir." Tüm taraflar için yükümlülükler içermektedir. Sözleşme kapsamında, Ek-I'de yer alan Taraflar Montreal Protokolü ile kontrol edilmeyen sera gazı emisyonlarını 2000 yılına kadar 1990 düzeylerine düşürmeyi amaçlamaktadır. Sözleşme Mart 1994'te yürürlüğe girmiştir.	The Convention was adopted on 9 May 1992 in New York and signed at the 1992 Earth Summit in Rio de Janeiro by more than 150 countries and the European Community. Its ultimate objective is the "stabilisation of greenhouse gas concentrations in the atmosphere at a level that would prevent dangerous anthropogenic interference with the climate system." It contains commitments for all Parties. Under the Convention, Parties included in Annex I aim to return greenhouse gas emissions not controlled by the Montreal Protocol to 1990 levels by the year 2000. The Convention entered into force in March 1994.
204	Unilateral CDM project	Tek taraflı TKM	Bir Ek-I proje katılımcısı içermeyen CDM projesi.	CDM project that does not include an Annex 1 project participant.
205	Unique ownership	Tek sahiplik	Birden fazla kişinin veya kuruluşun azaltımın faydaları üzerinde hak iddia etmesini önlemeyi amaçlayan, emisyon azaltımları üzerindeki açık mülkiyet hakları kavramı. Bakınız mükerrer sayım ve itfa.	The concept of clear ownership rights to the emission reductions that a carbon offset represents, to avoid more than one individual or organisation claiming the benefit of the reduction. See double counting and retire.
206	Validation	Onaylama	Bir projenin uygulanmasından önce, referans durum ve izleme planı da dahil olmak üzere projenin tasarımını açıklayan proje tasarım dokümanının bağımsız bir üçüncü tarafça CDM gereklilikleri karşısında değerlendirilmesi.	The assessment of a project's project design document, which describes its design, including its baseline and monitoring plan, by an independent third party before the implementation of the project against the requirements of the CDM.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
207 VER+ standard	Gönüllü Emisyon Azaltım (VER) + standardı	VER+ kapsamlı bir karbon denkleştirme standardıdır ve Kyoto Protokolünün proje bazlı mekanizmalarını (CDM ve JI) yakından takip eder. Eş faydalar üzerinde odaklanmaz. VER+ standardı, CDM projelerinin onaylanması ve doğrulanması için Yetkilendirilmiş Bağımsız Kuruluş (DOE) olan TÜV SÜD tarafından geliştirilmiştir. CDM kapsamında uygulanamayacak projeleri olan ancak VCDM ile çok benzer prosedürler kullanmak isteyen proje sahipleri için tasarlanmıştır VER + 2007 ortasında başlatılmıştır.	The VER Plus (VER+) is a full-fledged carbon offset standard and closely follows the Kyoto Protocol's project-based mechanisms (CDM and JI). It does not focus on cobenefits. The VER+ standard was developed by TÜV SÜD, a Designated Operational Entity (DOE) for the validation and verification of CDM projects. It was designed for project developers who have projects that cannot be implemented under CDM yet who want to use very similar procedures as the CDM. The VER Plus was launched in mid 2007.
208 Verification	Doğrulama	Doğrulama dönemi sırasında kayıtlı bir CDM proje faaliyeti sonucunda gerçekleşen izlenen emisyon azaltımlarının, bağımsız bir üçüncü tarafça periyodik bağımsız incelemesi ve sonradan tespiti.	The periodic independent review and post determination by an independent third party of the monitored emission reductions that have occurred as a result of a registered CDM project activity during the verification period.
209 Verification report	Doğrulama raporu	Bir doğrulama uyarınca bir Bağımsız Kuruluş tarafından veya başka bir bağımsız üçüncü tarafça hazırlanan ve sağlandığı tespit edilen sera gazı emisyonlarındaki azaltımların miktarı da dahil olmak üzere Doğrulama sürecinin bulgularını ortaya koyan bir rapor.	A report prepared by an Operational Entity, or by another independent third party, pursuant to a Verification, which reports the findings of the Verification process, including the amount of reductions in emission of greenhouse gases that have been found to have been generated.
210 Verification of retirement against sales	Satışların sona ermesinin doğrulanması	Bir sağlayıcı tarafından belirli bir zaman diliminde karbon denkleştirme sertifikası olarak satılan azaltımın miktarının, söz konusu sağlayıcının aynı dönemde itfa ettiği azaltımın miktarı ile uyumlu olduğuna dair bağımsız bir üçüncü taraf güvencesidir. Doğrulama aynı zamanda satılan ve itfa edilen azaltımın kredi türü ile uyumlu olup olmadığını da gösterebilir.	This is independent third party assurance that the amount of abatement sold by a provider as carbon offsets in a given period of time matches the amount of abatement that the provider retired over the same period. Verification may also indicate whether the abatement sold and retired matches the type of credit.
211 Verified Emission Reduction (VER)	Gönüllü Emisyon Azaltımı	1 metrik ton karbondioksit eşdeğerine eşit bir Kyoto Protokolü birimi. VER'ler UNFCCC yoluyla değil bir üçüncü taraf kuruluş tarafından değerlendirilen ve doğrulanan karbon azaltma projeleri ile oluşturulur.	A Kyoto Protocol unit equal to 1 metric tonne of carbon dioxide equivalent. VERs are generated by carbon reduction projects that are assessed and verified by third party organisations rather than through the UNFCCC.
212 Vintage		Bir karbon denkleştirme sertifikasının temsil ettiği emisyon azaltımlarının oluşturulduğu yıl.	The corresponding year in which the emission reductions that a carbon offset represents were created.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

	Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
213	Voluntary Carbon Standards (VCS)	Gönüllü Karbon Standardı (VCS)	VCS gönüllü piyasalarda denkleştirme kredilerine yönelik bir sertifikalandırma standardıdır. Standart, sera gazı emisyon azaltımlarının veya uzaklaştırmalarının proje düzeyindeki sayısallaştırma, izleme, raporlama, onaylama ve doğrulama hükümlerini ortaya koymaktadır. VCS, Sürdürülebilir Kalkınma için Dünya İş Konseyi, Uluslararası Emisyon Ticaret Birliği, İklim Grubu ve Dünya Ekonomik Forumu'nun bir girişimidir.	VCS is a certification standard for offset credits in the voluntary market. The standard provides for for project-level quantification, monitoring, and reporting, validation, and verification of greenhouse gas emission reductions or removals. The VCS is an initiative of the World Business Council for Sustainable Development, International Emissions Trading Association, The Climate Group, and the World Economic Forum.
214	Voluntary Market	Gönüllü Piyasa	Zorunlu olmayan piyasalardaki tüm karbon kredisi işlemlerinin toplamıdır. Zorunlu olmayan kredileri -veya gönüllü denkleştirme kredisi arzı- zorunlu alıcılara değil gönüllü son kullanıcılara satılmak üzere sera gazı emisyonlarının azaltılmasından oluşur. Emisyon azaltımları gönüllü piyasaları; zorunlu olmayan piyasalarda karbon kredilerinin oluşturulmasını ve işlem görmesini içerir. Gönüllü piyasa; gönüllü emisyon azaltımı (VER), gönüllü olmayan emisyon azaltımı (ER) ve ileriye dönük emisyon azaltımı (PER) gibi kredilerin kullanımına ve CER, ERU, EUA ve zorunlu piyasa için oluşturulan diğer kredilerin ve tahsislerin zorunlu olmayan kullanımına izin verir.	The sum of all transaction of carbon credits in non-compliance markets. The generation of non-compliance credits — or voluntary offset credit supply — comprises the reduction of GHG emissions for the purpose of selling them to voluntary end users and not to compliance buyers. Voluntary markets for emissions reductions include generation and transaction of carbon credits in non-compliance markets. The voluntary market permits the use of credits such as verified emission reductions (VERs), non-verified emission reductions (ERs) and prospective emission reductions (PERs), as well as the non-compliance use of CERs, ERUs, EUAs and other credits and allowances generated for the compliance market.
215	Voluntary Offset Standard (VOS)	Gönüllü Denkleştirme Standartları	VOS Haziran 2007'de başlatılmıştır ve UNFCCC tarafından geliştirilen mevcut standartlara dayanmaktadır. Bu standartlar, gönüllü piyasayı zorunlu piyasanın düzenlenen ve standartlaştırılmış prosedürlerinin seviyesine getirmektedir. VOS mevcut altın standart yöntemini kabul etmektedir.	VOS was launched in June 2007 and is based on the existing standards promoted by the UNFCCC, bringing voluntary market to the level of the regulated and standardized procedures of the compliance market. VOS endorses the existing gold standard methodology.

İklim Değişikliği Karbon Proje ve Piyasası Terimler Sözlüğü

Bu Terimler Sözlüğü, İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması(CBCCM) Projesi çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Sera Gazlarının İzlenmesi ve Emisyon Ticareti Şube Müdürlüğü uzmanları, UNDP CBCCM Proje Ekibi, Adnan Menderes Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Etem Karakaya, İstaç A.Ş. Sistem Geliştirme Eski Müdürü Dr.Oğuz Can, Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşme Borsası(VOB) Araştırma ve İstatistik Müdürü Emir Çetinkaya'nın değerli katkıları ile hazırlanmıştır.

	Glossary	Terimler	Tanımlar	Definitions
216	Vulnerability	Etkilenebilirlik	Bir sistemin, iklim değişkenlikleri ve aşırılıkları da dahil olmak üzere iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine ne dereceye kadar hassas olduğu veya bunlarla baş edemediği. Etkilenebilirlik, bir sistemin maruz kaldığı iklim değişikliğinin karakterinin, büyüklüğünün ve oranının, sistemin hassasiyetinin ve uyum kapasitesinin bir fonksiyonudur.	The degree to which a system is susceptible to, or unable to cope with, adverse effects of climate change, including climate variability and extremes. Vulnerability is a function of the character, magnitude, and rate of climate variation to which a system is exposed, its sensitivity, and its adaptive capacity.